

BULETIN EUGENIC ȘI BIOPOLITIC

VOL. IX.

Nr. 7-8

IULIE-AUGUST

1938

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EDITAT DE
SUBSECȚIA EUGENICĂ ȘI BIOPOLITICĂ A „ASTREI“
ȘI DE
INSTITUTUL DE IGIENĂ ȘI IGIENĂ SOCIALĂ, CLUJ.

Nr. 7-8

Problema Munților Apuseni.¹⁾

de

I. MOLDOVAN

În zilele aceste se împlinesc 50 de ani, de când Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici în Abrud și cuvine-se înainte de toate, să pomenim cu drag și cu adâncă recunoștință pe conducătorii de atunci ai Astrei în frunte cu neuitatul George Bariț, și pe toți aceia, cari și-au dat sub scutul Astrei frățeste mâna pentru înălțarea sufletelor și croirea unei sorji mai bune pentru neam.

Ne bucurăm, că adunarea generală are loc în acest centru al Munților Apuseni și ni se dă astfel prilejul, de a dovedi din nou nu numai dragostea noastră pentru locuitorii acestor munți, dar și deosebitul nostru interes și grija ocrotitoare pentru soartea lor. De fapt Asociațiunea noastră, care înainte cuprindea în programul ei de muncă cu egală atențiune pe toți românii din Ardeal și Banat, de o vreme încoace a crezut necesar, să-și concentreze în mod deosebit atențiunea asupra acelor ținuturi, unde primejdia de ordin etnic este mai mare, organele publice încă nu au putut desfășura în măsura cerințelor activitatea lor protectoare și unde deci populațiunea românească și interesele etnice în general sunt mai mult ca în alle părți avizate la intervențiunea noastră.

Ceeace a îndemnat Astra să-și îndrepte atențiunea deosebită asupra Banatului, Secuimei, Graniței de vest și Munților Apuseni, nu au fost însă în primul rând probleme de ordin economic. Urmărind evoluția numerică a neamului nostru am constatat cu îngrijorare o reducere progresivă a natalității, accentuată în unele părți ale țării până la gradul deficitului de populație, iar studiul trecutului ca și fenomenele demografice, cari se petrec în toate țările civilizate, dovedesc și ne avertizează, că soartea statelor și neamurilor, lupta între ele, nu o hotărăsc definitiv nici bogățiile lor materiale, nici eforturile diplomaților, ci forța numerică și calitativă a populației. Va veni vremea, când ne vom da seamă de însemnătatea fiecărui suflet de român conștient și capabil de luptă și când risipa inutilă de capital biologic românesc nu va mai fi posibilă. Atunci se va înțelege și aprecia mai

¹⁾ Discurs prezidențial ținut la adunarea generală a Astrei în Abrud, Sept. 1938.

bine, pentruce Astra și-a ales biopolitica românească ca scop al activității sale, pentruce a inițiat acțiunea de renaștere etnică în mândrul Banat, și pentruce a întreprins o acțiune de trezire la conștiința etnică originară în Secuime, unde cercelările noastre au stabilit fără posibilitate de contrazicere, că mai mult de două treimi a populației secuiești sunt de origină etnică română. Se va înțelege mai ușor atunci, pentruce Asociațiunea noastră și-a îndreptat atențiunea asupra graniței de vest, unde în urma unui trecut mai vitreg ca oriunde pentru noi, o diabolică acțiune de maghiarizare a făcut să slăbească conștiința națională și să se reducă sensibilitatea și rezistența etnică.

Desigur aici în Munții Apuseni nu avem nici primejdia iminentă a deficitului numeric, și nici lipsă de conștiință etnică. E doar cel mai românesc ținut din Ardeal și Banat. Și totuși viața românească, energiile românești în acest mare și istoric ținut, înăbușite de mizerie, sunt deficitare. În loc să răsară din mijlocul lor fapte și personalități de seamă într'o proporție, care să fie cel puțin la nivelul celorlalte regiuni, lipsa unei ocrotitoare îndrumări și vitregia mediului opresc forțele mai de seamă în afirmarea lor, le deviază sau irotesc într'o cu totul disproporționată risipire pentru asigurarea minimumului de trai. În loc ca această regiune să fie un izvor de forțe etnice, revărsând spre locuri deficitare rezistență și conștiință națională, se irosește printr'o mortalitate excesivă un excedent, menit să completeze lipsurile de viață românească în alte părți.

S'ar părea, că vina pentru această stare dureroasă o poartă nu atât vitregia mediului și a vremurilor, ci incapacitatea firească, inferioritatea din punct de vedere biologic a populațiunei. Nu rareori se afirmă, chiar și de localnici, că locuitorii acestor munți ar fi vagabonzi din fire, stricați prin boli și mizerie, proletari veșnic nemulțumiți, ostili orânduieilor disciplinatoare, paraziți ai unui trecut glorios. Nu am putut niciodată crede atari afirmațiuni. Fiii acestor munți nu se pot deosebi în fondul lor biologic de înaintășii lor, iar sărăcia la țară și îndeosebi la țărani din munți nu este, nici protestatară nici proletară, ci oțelitoare de forțe și plină de credință, răbdare și demnitate și în sfârșit vitregia mediului în atari condițiuni păstrează prin selecțiune și nu degradează patrimoniul biologic. Atari caracterizări defavorabile se fac de altfel și despre ardeleni în general, despre bănațeni, munteni, moldoveni, despre locuitorii tuturor regiunilor, și ele se vor repeta atâta vreme — fiindcă așa ni-e firea — până le vom putea opri prin rezultatul unor cercelări, menite să ne pună în lumina adevărată calitățile și scăderile capitalului nostru omenesc.

Două au fost motivele principale, cari ne-au împiedecat, să ne cunoaştem. Întâi politicianismul defaimator şi dominaţiunea intereselor partidelor sau persoanelor politice asupra intereselor etnice şi apoi mentalitatea, care vede în acceptarea unor deosebiri fireşti între locuitorii variatelor ţinuturi, în afirmarea unei solidarităţi locale sau regionale bazate pe o moştenire spirituală specifică, nu o binefacere ci o primejdie, care trebuie neapărat combătută.

Graţie înţelepciunii şi voinţei Majestăţii Sale, a Regelui nostru iubit, era politicianismului a trecut, să dea bunul Dumnezeu, pentru totdeauna. Şi tot din imboldul Majestăţii Sale, guvernul regal a început să ia măsuri pentru o mai bine înţeleasă mai rodnică manifestare a vieţii pe regiuni, prin noua aşezare administrativă a ţării. Suntem adânc recunoscători, că în fruntea ţinuturilor noastre au fost numiţi Înalţi Reziidenţi Regali, mai apropiaţi şi înţelegători faţă de cerinţele populaţiunii. Suntem recunoscători, nu fiindcă am aşteptat din partea Domniilor lor beneficii nemeritate sau o părtinitoare îngăduinţă faţă de scăderile noastre, ci fiindcă vedem venită vremea, când în oricât de aspră selecţiune şi emulaţiune se vor scoate la iveală şi se vor pune mai mult în valoare forţele noastre pozitive, pentru binele nu a unei fracţiuni de neam sau unui ţinut, ci pentru binele tuturor românilor.

Vedem venind vremea, când se va înţelege, că deosebirile între ardeleni, olteni, munteni, basarabeni, bănăţeni, nu sunt toate vestigii fără rost, un balast penibil al trecutului sau chiar o primejdie pentru o cât mai trainică unire sufletească a tuturor românilor; că acele deosebiri integrate înţelept spre binele comun românesc, pot fi o binefacere, şi că este firesc şi necesar, ca ele să existe şi să dăinuiască. *Doar prin glia pe care ne-am născut, şi pe care o iubim mai mult decât orice alt petec de pământ, prindem rădăcini în solul patriei româneşti.* Prin tradiţia cu coloritul şi fondul ei specific local sau regional, moştenită nouă prin cei ce ne sunt mai apropiaţi şi mai dragi, familie şi cei cu care am crescut, suferit şi luptat, prin tradiţie intrăm în împărăţia trecutului neamului, ne facem părtaşi de suferinţele şi gloriile lui, prindem posesiune de toată minunata creaţie anonimă etnică, care a noastră devine şi ea, o parte a fiinţei noastre româneşti. *Pe această cale se plămădeşte şi întăreşte conştiinţa de român.* Aşa ne contopim cu neam şi patrie şi cu cât legăturile locale etnice sunt mai intime, mai conştiente, cu atât mai adâncă şi mai trainică este legătura cu neamul şi ţara. Legături şi deosebiri moştenite, pe cari nu le pot ascunde sau renege, aşa cum nu mă pot lăpăda nici

de numele meu, nici de credința moștenită dela părinți atâta vreme, cât vreau să fiu un om de omenie.

La aceste particularități determinate de felul moștenirii spirituale, se adaugă altele de ordin biologic, datorite unei moșteniri organice variate. Deosebiri accentuate prin așezarea geografică și evoluția etnică proprie, cari toate fac ca munteanul, moldoveanul, ardeleanul, olteanul..., să dispună pe lângă caracterele generale ale neamului, de virtuți, capacități, scăderi, cari le sunt proprii. Deosebiri, în cari de fapt rezidă forța de adaptare, rezistență, creație a neamului.

Unirea mare nu a întregit numai patria mamă cu provinciile înzestrate cu însemnate și variate bogății materiale, cari împreunate dau o fericită unitate economică, ci a întregit și neamul, aducându-i în subdiviziunile noi etnice, diferențiate din punct de vedere firesc, noi forțe vitale românești, complectând organismul etnic cu noi funcțiuni necesare desăvârșirii vieții românești.

În programul de îndrumare spre calea cea bună a țării, care în acelaș timp este programul de rodnică evoluție etnică, intră deci nu numai bogățiile noastre materiale, ci înainte de toate bogăția în tipuri de români, diferențiate în firea și forțele specifice lor, fiecare incomplect din punct de vedere etnic, toate împreună formând abia unitatea fericită a organismului etnic desăvârșit și echilibrat, capabil de rezistență și veșnică dăinuire.

Pentru a putea însă preciza rostul funcțional pe care trebuie să-l îndeplinească acele variate tipuri de români, va trebui înainte de toate să încercăm cu toată dragostea și obiectivitatea, să ne cunoaștem și să precizăm topografia valorilor și potențialităților ca și a scăderilor, caracteristice românilor, pentruca apoi să se respecte, cultive, pună în valoare virtuțile românești, oriunde le-am găsi.

Nu ași putea ilustra mai bine dezastrul creat prin politicianism, centralism și nesocotirea capitalului nostru uman, decât prin exemplul Munților Apuseni. Locuitorii acestor munți contau înainte numai ca număr de votanți. Asupra comorilor materiale de aici se concentra tot interesul și lor li s'a recunoscut — fără discuție — însemnătatea deosebită în mecanismul economic al țării. Să se recunoască o funcțiune deosebită în marele mecanism al vieții românești și capitalului uman din acest ținut, la aceasta nime nu s'a gândit. Considerați ca inferiori din fire, un capital uman parazitărilor, locuitorii acestor munți au fost părtași de compătimirea și nu de considerația și încrederea noastră. Exceptând inimoasa și atât de temeinic gândita acțiune a D-lui fost prim-ministru Vaida din 1933, mobilul tuturor încercărilor de în-

dreptare a fost mila și nu interesul vital al țării. Nu ocrotirea plină de nădejde și încredere a fiilor acestor munți, pentruca să devină un nesecat izvor de multă și mândră viață și creație românească, nu aceasta ocrotire a fost preocuparea programelor de îndreptare, ci exploatarea bogățiilor materiale și în mod secundar, asistența plină de milă și jenă a locuitorilor, penibili de mulți pentru o rapidă și onorabilă lichidare a unei probleme, atât de penibilă și ea.

Or locuitorii Munților Apuseni nu sunt inferiori populației românești din orice altă parte a țării. Așa ne-o dovedește istoria, așa este concluziunea considerațiilor de ordin biologic și așa ne-o spune rezultatul cercetărilor, pe cari Astra le-a întreprins pentru studiul capitalului omenesc din acest ținut. Desigur există și aici scăderi: delictive silvice la ordinea zilei, risipirea fără minte și fără prevedere a pădurilor, alcoolism, gușă, tuberculoză, cu urmările lor degradante, scăderi însă, cari nu pot fi generalizate, cari sunt remediabile și datorite lipsei de ocrotire și îndrumare sănătoasă. Ele nu ating fondul firesc sănătos al locuitorilor din covârșitoare majoritate a comunelor.

Cercetările noastre ne arată chiar, că acel fond firesc și îndeosebi cel psihic al locuitorilor din acești Munți este superior mediei din multe alte regiuni cari ne-au putut servi spre comparație. Înafara regiunilor gușate am aflat aproape în toate părțile cercetate ale Munților Apuseni aceeași factură biologică superioară, alterată doar la suprafață prin mizerie, subalimentare, boli, lipsa de grija ocrotitoare și disciplinatoare. Dacă o stare de vădită insuficiență îndeosebi fizică și socială, apare mai frecventă, vina o poartă pe lângă mediu și poate mai mult ca aceasta, vitregia acelorora, intelectuali și autorități, cari ar fi trebuit să ocrotească și să îndrumeze spre bine viața românească de aici. Și dovada vitalității, înțelepciunii, superiorității capitalului om din acest ținut: poporul de aici într-o minunată capacitate de adaptare, ce-i drept cu o prea dureroasă și inutilă risipă de scumpe energii vitale, a continuat să-și organizeze el singur viața economică, să-și diferențieze și specializeze pe comune ocupațiunile și producția, să le integreze în însoțiri, rezultate în mod firesc, prin obicei, de-a lungul vremurilor de părăsire. Și dacă trebuie în unele părți să-și părăsească pentru multe luni în an vatra familiară, nu o fac nici din plăcere, nici din îndemnul irezistibil al unei firi nestătornice și vagabonde, ci fiindcă aceasta a fost până acuma singura soluție pentru asigurarea existenței familiei lor.

Fondul biologic al fiilor acestor munți este cel vechi, capabil de fapte și atitudini de vitejie, înțelepciune, dârzenie, răbdare și rezistență,

aşa cum le cunoaştem din trecut. Un fond biologic de elită păstrat ca atare prin severă selecţiune dealungul veacurilor, zăcământ de nepreţuite energii vitale româneşti, cari în interesul suprem al ţării merită cel puţin aceeaşi consideraţie, aceeaşi ocrotitoare chivernisire, ca şi comorile materiale şi pe care nu-l mai putem lăsa pradă irosirii prin boli şi mizerie.

Ținutul Munților-Apuseni este o unitate din punct de vedere istoric, economic și biologic, o unitate, care impune alcătuirea și executarea sub o conducere locală a unui program de muncă propriu, menite să asigure cea mai înțeleaptă chivernisire și cea mai românească rodire a comorilor materiale și omenești de aici. Un program de realizări economice imediate, de atâtea ori discutat și formulat, va trebui să fie pus înfățișat în aplicare, satisfăcând cerințele cele mai urgente privind: drumurile, agricultura, creșterea vitelor, pomicultura, regimul silvic și cel minier, organizarea unei mai raționale desfaceri a produselor economice actuale. O energică campanie pentru combaterea plăgilor, cari rod vigoarea și viața populațiunii, trebuie să înceapă și în același fel ar trebui satisfăcute cerințele urgente din domeniul bisericesc, școlar, administrativ, financiar și cultural, pentruca investind energii și mijloace surprinzător de puține, să se poată schimba în scurtă vreme aspectul vieții românești de aici.

În același timp însă ar trebui creiat un centru de cercetări aici la Abrud, care să studieze în amănunte mediul și viața specifică regiunii, să stabilească care ar trebui să fie evoluția în viitor și să precizeze mijloacele pentru asigurarea evoluției dorite. Să precizeze însă nu numai plantele și animalele potrivite economiei din acești munți, ci și felul muncii acomodat capacității de creație și însușirilor omului din variatele părți ale regiunii. În baza rezultatelor acestor cercetări să se alcătuiască apoi programul de muncă biopolitic definitiv, supravegheat și neconținut acomodat cerințelor tot prin acel institut de cercetări.

Ar ușura mult executarea programului de muncă, dacă Munții-Apuseni ar constitui o unitate administrativă. Până atunci o expoziție a guvernului, un comisariat secondat de o puternică instituție de credit, ar putea forma împreună cu institutul de cercetări cu specialiștii săi, unitatea de conducere și supraveghere. Chiar și în acest fel însă realizată suprastructura tehnică și administrativă, nu o credem suficientă pentru asigurarea scopului, pe care trebuie să-l urmărim. Pentru a solidariza toată suflarea românească din acești munți în jurul rostului etnic și patriotic, pe care trebuie să-l îndeplinească și pen-

truca din surplusul de energii eliberate să poată beneficia tot mai mult țara și neamul, o comunitate de interese și sufletească ar trebui să fie realizată aici, o organizație grănicerească, cu un regiment ca centru, ca școală de disciplinare etnică, de educație ostășească, patriotică și eugenică, în scopul de a pune în valoare capitalul om de aici, a-i da un rost precis și mândru, a crea adevăratul bastion de suport al granitei de vest, a întări prin surplusul de vieață curată revărsat de aici prin colonii la graniță, zidul sufletelor tari și hotărâte la luptă și jertfă, care să ne străjuiască țara către apus.

Nu cerem privilegii pentru locuitorii acestor munți. Nu vrem să creștem nici privilegiați, nici paraziți ca beneficiari nevolnici ai unui trecut de glorie. Munca și lupta să rămână și de azi înainte mijloacele de selecțiune a valorilor și de afirmarea lor. *Dar nici o energie să nu mai fie zadarnic cheltuită, nici o vieață zadarnic risipită, nici o bogăție aservită altui scop decât întăririi și înălțării vieții românești de aici și de pretutindeni.*

Am ilustrat cu exemplul Munților Apuseni o problemă de ordin mai general. Și în alte părți ale țării, în marea familie românească, există fracțiuni etnice, înzestrate cu un patrimoniu biologic și spiritual distins, specific lor, care ar trebui scos la iveală și pus ca atare în valoare pentru a putea îndeplini în marele mecanism al vieții românești funcțiunea vitală, care-i revine. Respectarea în acest fel a specificului local sau regional, *evident totdeauna în limitele dictate de interesele generale românești*, punerea la contribuție spre binele general a energiilor locale, așa cum ele sunt, și acomodând sarcini și răspunderi puterilor lor, este o problemă de covârșitoare însemnătate. Soluționarea fericită a acestei probleme va avea darul, să aducă la altarul patriei rodul tot mai sporit al muncii și creației românești, împodobit și neconținut stimulat prin bucuria și mândria, că acel rod poartă pecetea individualității creatoare, oricât de modestă ar fi ea fericită, să poată împleni în fiecare gând și în fiecare faptă o părticică a sufletului ei românesc.

Și noi ceilalți Români din Ardeal și Banat nu vrem să fim privilegiați sau să beneficiem de rodul muncii altora. În trudă și jertfă vrem să ne dăm contribuția la consolidarea și propășirea patriei, râvnită doar atât amar de vreme. *Ar fi însă timpul să se restabilească odată încrederea în noi, în patrimoniul pe care-l întuchipăm și purtăm, și pe care doar nu l'am moștenit nici dela trântori, nici dela nevolnici.* Cum ne-au fost înaintașii așa suntem și noi, și nu dorim altceva, decât să ni se dea prilejul, ca încadrați cu deplină încredere în

oricât de aspră muncă pentru consolidarea României, să putem face fraților iubiți dovada capacității, omeniei, devotamentului nostru fără margini. În atât amar de trudă și suferință a rodit veacuri de-a rândul patrimoniul nostru etnic, și cu atâtă dragoste și modestă mândrie a fost — în vremuri de mari prefaceri și mari nevoi — ridicat la altarul destinului comun, încât merită o atentă cercetare, o frățească punere în valoare, nu pentru a ne cinsti pe noi, ci pentru a împlini visul generațiilor, cari l'au plămădit cu rostul ca prin el să slujească în veci binele neamului unit. Unit în libertate în patria românească sub soarele inimii părintești a Regelui tuturor Românilor; libertate, patrie și tron, cari nici odată nu vor avea apărători mai hotărâți la jertfe și izbândă, decât pe noi, Românii din Ardeal și Banat, cari doar veacuri de-a rândul și încă proaspăt am simțit ce-s suferințele robiei.

Din acești munți a plecat în vremuri grele pentru poporul nostru de atâtea ori către împărații streini de sufletul nostru apelul demn și hotărât după dreptate pentru români. Tot de aici ne îndreptăm cu dragostea, devotamentul și încrederea de fii credincioși, de astădată cu siguranța ascultării părintești, gândul către Regele nostru iubit și-l rugăm respectuos, să facă să înceteze neîncrederea nemeritată între frați, să fie respectat și pus în valoare patrimoniul firei și tradiției noastre cu aceeași ocrotitoare înțelegere, cu aceeași dreptate, dar și cu aceeași severă selecțiune, cu aceeași aspră sancțiune a celor vinovați, pe cari le dorim aplicate tuturor; să se facă odată dreptate fiilor acestor munți, pentruca eliberați de mizerie, de nesocotirea comorii românești a sufletului lor, să-și poată da mândri, în luptă și jertfă, contribuția specifică lor, la înălțarea și propășirea patriei.

Au trecut 50 de ani, decând Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici la Abrud. Erau vremuri grele pentru poporul nostru, și totuși *Astra* își putea desvolta — în limita legilor draconice — activitatea ei culturală și își păstra, desigur ciunfită, dar totuși își păstra inițiativa faptelor bune în interesul neamului. Și de atunci încoace, ca și înainte *Astra* numai bine a făcut cauzei românești, aceasta fiindu-i doar rostul existenței. Dacă n'ar fi fost decât adunările generale, cari mobilizează întregi regiuni pentru pregătirea lor, trezesc conștiința națională și adâncesc solidaritatea românească, și existența *Astreii* ar fi deplin justificată. Dacă n'ar fi decât miile de conferințe și șezători la an, miile de broșuri cari se răspândesc anual și publicațiile variate ale Asociațiunii, și ar trebui să fim mândri că o avem. Dacă n'ar fi decât aceea cu totul desinteresată și generoasă cheltuială de energii din partea intelectualilor, aceea caldă înfră-

țire cu țărănimea, fără alt rost decât de a înviora și înfrumuseța viața dela țară, și mult bine s'a făcut. Dar Astra a făcut mai mult. Din inițiativa ei și în cadrele Astrei, s'au realizat doar Școlile țărănești în România, din inițiativa Astrei s'a creiat organizația „Șoimii Carpaților“, s'a pornit lupta pentru întronarea unor noi principii în orânduirea obștească și familiară a vieții românești, s'a inițiat sistematica cercetare a românilor din regiuni primejduite din punct de vedere etnic și s'a alcătuit programe de muncă pentru ocrotirea lor. Și câte fapte bune puteau să fie încă realizate, dacă eram părtași de un sprijin înțelegător pentru rostul și capacitatea noastră.

Credem că și aceasta muncă merită o mai atentă cercetare și o mai frățescă punere în valoare spre binele obștei românești. Să ni se facă cinstea încadrării în programul general al activității culturale românești, stabilit de comun acord, la executarea căruia vom colabora cu drag și mândrie, dar să ni se păstreze independența în limitele legilor și a conștiinței noastre de buni români, cheazășia unei permanente rodiri a inițiativei faptelor bune pentru neam și țară. Avem toată încrederea că așa va fi.

Cu gândul respectuos la Augustul nostru patron Majestatea Sa Regele iubit al tuturor Românilor și invocând binecuvântarea Ceriului pentru munca noastră, declar deschisă adunarea generală.

Organizarea serviciului de Igienă școlară

de

Agregat Dr. M. ZOLOG.

Despre un serviciu de Igienă școlară, organizat sistematic și unitar pe toată țara, la noi încă nu se poate vorbi. Nu-i mai puțin adevărat însă, că în unele locuri, mai ales în orașe, dar și în unele comune rurale, s'au înjghebat câteva servicii de igienă școlară, mai mult pe lângă școlile secundare, mai rar pe lângă cele primare, cari funcționează, unele mai bine, altele mai puțin bine, aproape toate însă luptând nu numai cu indiferența autorităților școlare și sanitare, dar ceace e și mai regretabil și cu indiferența corpului didactic și chiar și cu cea a părinților.

Grație priceperii și entuziasmului unor medici, profesori și învățători, etc., mai mult din inițiativă proprie, decât în urma unor dispoziții de sus venite, mai mult după păreri personale, decât după principii unitare, reglementate, din an în an se înmulțesc aceste servicii, se desvoltă sau stagnează, după zelul și puterea de muncă a inițiatorilor și a conducătorilor. Rezultatele — sunt corespunzătoare cu felul organizării și funcționării acestor servicii, prezintă deci și ele mari variațiuni.

E natural ca lucrurile să se petreacă astfel, fiindcă suntem încă la începutul organizării serviciului de Igienă școlară. Acest serviciu nu și-a găsit încă locul, nu s'a integrat încă nici viața școlii, nici în activitatea serviciului sanitar și evident nici în viața populației.

Ministerul Educației Naționale nu pare încă convins de importanța deosebită, ce ar putea avea un serviciu de Igienă școlară bine organizat, pentru școală, pentru organizarea mai conformă cu realitatea a întregii vieți și a activității școlare, după cum nici Ministerul Sănătății nu pare încă convins ce mult ar putea profita sănătatea publică din faptul dacă toată populația, la o anumită vârstă, și anume în cea mai periclitată, ar sta sub un permanent control medical și ar beneficia de o educație igienică temeinic și sistematic organizată.

În astfel de împrejurări aceste servicii evident au rămas neînchegate între ele, izolate de serviciile sanitare locale și chiar și de cele școlare, aparțin tuturor și nu aparțin nimănui când trebuiesc suportate cheltuielile.

Cu toată modestia concursului oficial, cu toată indiferența unei părți destul de însemnate a corpului medical și didactic, aceste servicii, totuși merg câte puțin înainte, pentru că corespund unei nevoi reale a copiilor de vârstă școlară.

Într'adevăr nevoia serviciului de Igienă școlară, care să armonizeze interesele instrucției și a sănătății, a trupului și a minții este atât de mare și atât de urgentă, încât înaintea acestei nevoi trebuie să cedeze orice rezistență, datorită fie indiferenței, fie necunoașterii problemei.

Cred că străjeria, aceasta admirabilă organizație de educație integrală : fizică, morală și igienică, va fi factorul, sub a cărei impuls, și cu a cărei colaborare, serviciul de Igienă școlară va lua desvoltarea pe care trebuie să o ia, ducând cu siguranță la rezultatul la care a dus și în alte țări : la crearea unui serviciu de cea mai mare importanță pentru sănătatea publică și la desvoltarea armonioasă a calităților biologice a generațiilor tinere.

În faza actuală de evoluțiune a serviciului de Igienă școlară, în care ne aflăm azi, fază încă nu destul de bine precizată și conturată, prin care a trecut acest serviciu și în alte țări, cred util să discut câteva dintre principiile fundamentale ale acestei probleme, a căror cunoaștere și respectare poate avea o influență hotărâtoare asupra evoluției ei viitoare.

1. Prima și poate cea mai importantă problemă o constituie faptul: *cui trebuie să aparțină serviciul medical școlar, autorităților școlare sau sanitare?* Legăturile acestui serviciu sunt pe o formă de strânse și cu autoritățile școlare și cu cele sanitare. Totuși, din anumite considerațiuni de ordin practic, cred că e mai bine dacă serviciul medical școlar pentru școlile primare și de copii mici se atașează serviciului sanitar, iar cel pentru școlile secundare și speciale serviciului școlar.

Școlăritatea primară și în parte și cea preșcolară e obligatorie pentru toți copiii, cuprinde deci toate elementele populației de aceeași vârstă.

La școlile primare și școlile de copii mici predomină atât de mult *caracterul medical — preventiv* al acestui serviciu, încât numai în cadrul acestuia poate lucra cu maximum de eficiență. În vârsta școlară și preșcolară a copiilor se manifestă mai mult anumite defecte fizice și psihice, în această vârstă patologia lor e dominată de bolile infecțioase, (pojar, scarlatină, difterie, fusă convulsivă, etc.), au loc cele mai multe infecțiuni tuberculoase, dar în acelaș timp e vârsta cea mai potrivită pentru educația igienică, pentru formarea atitudinii lor față de problemele sănătății, fie ele individuale sau colective. O soluție justă și imediată în aceste probleme poate da numai serviciul sanitar local, populația școlilor primare făcând parte integrantă din populația de sub ocrotirea lui, elevii școlilor primare nu pot fi considerați separați de populația a căror copii sunt.

La școlile secundare problema se pune cu totul altcum. Numărul elevilor secundari este mai redus, s'a făcut o anumită selecționare a lor, între problemele lor de sănătate și ale populației locale nu există acea legătură și interdependență organică ca și în cazul școlilor primare. Din punct de vedere patologic se pun mai puține probleme și mai puțin importante. Medicii școlilor secundare de obicei mai au și atribuții de instrucție pe lângă cele medicale.

Din toate aceste reiasă că serviciul medical școlar al școlilor secundare nu poate să funcționeze izolat de serviciul școlar local.

trebuie să facă parte integrantă din el, să constituie una dintre preocupările lui cele mai importante.

Astfel divizat serviciul de Igienă școlară trebuie să constituie una dintre preocupările principale atât a serviciului sanitar cât și a serviciului școlar.

Din aceasta împărțire în două a serviciului medical școlar, în serviciu pentru școlile primare — aparținând serviciilor sanitare, prin urmare Ministerului Sănătății, iar altul pentru școlile secundare, aparținând Ministerului Educației Naționale, nu trebuie să rezulte nici de cum un antagonism între aceste două ramuri ale aceluiași serviciu — ci o colaborare perfectă, asigurând continuitatea ocrotirii și educației igienice a elevilor.

Serviciul medical școlar astfel organizat, pentru o cât mai bună reușită a lui în practică, trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni:

2. *Să se stabilească o cât mai temeinică colaborare între acest serviciu și între celelalte servicii medicale și de educație, în special cu străjeria, din localitatea respectivă.* Serviciul medical școlar, mai cu seamă la începutul organizării lui, nu poate dispune de toate mijloacele necesare și de toate serviciile complimentare, de care are nevoie, și nici nu e nevoie să-și creeze servicii proprii, ci trebuie să între într-o colaborare cu toate serviciile existente, cari îi pot fi utile. Mă gândesc la variatele servicii medicale, necesare pentru stabilirea gradului de dezvoltare și sănătate a elevilor, la precizarea diagnosticului unor defecte și boli, pentru cari medicul școlar nu are nici competența, nici utilajul necesar, la organizațiunile cu caracter educativ, cum este străjeria, cu a cărei colaborare se poate desăvârși educația igienică a elevilor, cu cel mai mare profit atât pentru sănătatea individuală a elevilor, cât și pentru sănătatea colectivității.

În această colaborare ar putea fi integrați chiar și medicii particulari, din moment ce serviciul este dirijat în așa fel, ca să nu le facă concurență, după cum nu trebuie să facă concurență nici serviciilor medicale respective.

3. *Calitatea muncii medicale, depusă de medicii școlari și auxiliarii lor, trebuie să fie de așa natură, încât să câștige complect încrederea părinților.* Atât timp cât medicul va continua să examineze sute de elevi la zi, această încredere, neapărat necesară pentru stabilirea unei colaborări cu părinții, nu se va putea câștiga. Calitatea muncii este cu mult mai importantă, decât cantitatea ei. Trebuie deci

să renunțăm la examinările frecvente, dar superficiale ale elevilor și să insistăm pentru examinări mai puține, dar temeinic făcute. Atunci când părinții se vor convinge că copiii lor au fost examinați serios, iar sfaturile date de medici sunt bazate pe cunoașterea exactă a realității, vor accepta fără discuție toate propunerile medicilor, făcute în interesul sănătății copiilor lor.

4. Scopul și utilitatea serviciului de Igienă școlară trebuie făcut cunoscut în cercuri cât mai largi, începând cu elevii școlari, corpul didactic, părinții și terminând cu autoritățile comunale și marele public. Cu cât vor fi mai mulți convingși de utilitatea acestui serviciu, cu atât mai ușor se vor putea obține resursele necesare pentru perfecționarea lui. Primul și cel mai sigur mijloc de convingere este activitatea serioasă, sistematică și competentă. Colaborarea medicilor cu corpul didactic și a amândurora cu părinții este temelia pe care serviciul medical școlar se poate baza.

5. Ca și pentru oricare alt serviciu, și pentru serviciul de Igienă școlară, ca să dea rezultatele dorite, este neapărat nevoie de o continuitate. Activitatea nu poate fi sporadică, nici în timp nici în spațiu. Trebuie organizată pe toată țara, în mod unitar, pe aceleași baze și după aceleași principii. E de sine înțeles, că nu pot fi rezolvite toate problemele de o dată, e nevoie de o eșalonare a lor, pe un anumit timp, programul astfel întocmit însă trebuie executat integral, în fiecare an trebuie atinsă cota în prealabil stabilită.

Ca mijloc tehnic pentru asigurarea continuității servește fișa medicală școlară, simplă, uniformă pe toată țara, cu notarea unitară, identică a tuturor observațiilor în așa fel ca citirea și interpretarea ei să se facă cu ușurință. Această fișă, care se întocmește pentru fiecare elev în momentul intrării lui în școală și constituie actul cel mai important pe tot timpul școlarității lui, fără consultarea căreia nu se poate produce nici o schimbare mai esențială în situațiunea școlară a elevului, asigură continuitatea prin faptul că orice schimbare s'ar produce în personalul medical sau didactic al școlii, din această fișă putem celi toate informațiile necesare referitor la elev, activitatea se poate continua fără nici o întrerupere.

6. O colaborare cât mai strânsă cu corpul didactic al școlii și ajutorul efectiv, zilnic al acestui din urmă în unele activități ale medicului. Acest concurs ar putea fi dat evident cu mai multă com-

pefință de sora de ocrotire, pregătită în acest scop, dar suntem de parte încă de timpul când vom putea avea, nu în fiecare comună, dar cel puțin în fiecare circumscripție medicală câte o soră de ocrotire. Până atunci trebuie să cerem și să obținem concursul corpului didactic. Pregătirea elevilor pentru examinare, complectarea fișei, măsurarea taliei, greutateii, etc., a culege informații asupra antecedentelor personale și colaterale ale elevilor, și în multe alte chestiuni, cari nu cer o competență tehnică deosebită, corpul didactic poate, și trebuie să dea un concurs efectiv medicului, făcând o mare economie de timp acestuia și punându-l în situația de a se ocupa de problemele, pe cari el singur le poate rezolvi. Această colaborare mai are și avantajul că în acest fel corpul didactic ia cunoștință directă de starea sănătății elevului, cunoștință care îi este necesară și utilă pentru a individualiza metodele instrucției și pentru a aprecia rezultatele eforturilor depuse de elev la școală.

Serviciul de Igienă școlară nu se poate concepe și nu se poate organiza fără a ține cont de principiile mai sus înșirate. Iar organizarea și dezvoltarea acestui serviciu este o necesitate imperioasă, atât din punct de vedere a sănătății publice, cât și din punct de vedere a instrucției. Dezvoltarea armonioasă a calităților biologice este scopul suprem al fiecărei individ și este temelie de granit pe care se poate așeza viitorul fiecărei națiuni.

Resumé.

L'auteur discute les principes fondamentaux du service de la santé écolière. Il insiste sur la nécessité a) de la coopération des tous les service médicaux locaux, b) que le travail accompli par le medecin de l'école doit être sérieux, c) qu'on explique à tout le monde la valeur d'un tel service, d) des fiches facilement interpretables nécessaires pour la poursuite et le contrôle des écoliers, e) la coopération entre les medecins, instituteurs et parents.

Antropologia în țările de cultură.

de

I. FĂCĂOARU

Schițăm pe scurt stadiul în care se află învățământul științelor antropologice în țările de cultură numai în linii mari. Pe alocuri atingem în trecut data introducerii antropologiei în învățământul secundar și superior, pe lângă ce instituții și facultăți, sub ce titulatură sau în ce conexiune cu alte discipline îndeaproape învecinate.

Pentru a înlesni sezișarea stadiului în care se află antropologia, deosebim trei grupe de țări: 1. țările în stadiul cel mai înaintat; 2. în stadiu de mijloc, și 3. în stadiu inițial. Criteriile mai însemnate pe cari ne bazuim în această diviziune, sunt: multilateralitatea aspectelor și originalitatea în productivitatea științifică, stadiul cercetărilor antropologice asupra populației, și locul dat antropologiei în universități sau școli secundare.

Ordinea grupelor și ierarhizarea țărilor înăuntrul fiecărei grupe sunt cei drept subiective, dar am făcut această determinare ținând seamă de situația faptică, așa cum reiese din referatul unui reprezentant al științelor noastre din țara respectivă.

Grupa I, cuprinde țările în cari științele antropologice și disciplinele învecinate sunt bine reprezentate în instituții de stat și particulare, în mai multe centre universitare și prin mai multe catedre la aceeași universitate. Populația a fost cercetată pe o scară întinsă d. p. d. v. antropologic. Se publică numeroase lucrări, se editează periodice antropologice și se activează în societăți de specialitate vechi.

1. *Germania* este țara în care a luat naștere antropologia, *Blumenbach* (1775) fiind socotit ca întemeietorul ei. Constituirea antropologiei ca știință exactă în ultimele decenii se datorește în cea mai mare parte savanșilor germani. Cu toate acestea până de curând, nu *Germania* era țara, în care antropologia avea locul cel mai larg în învățământul superior. Până în 1933 erau catedre și institute de antropologie numai în 6 din cele 24 de centre universitare: în *Berlin-Breslau*, *Jena*, *Kiel*, *Leipzig* și *München*. Până în 1935 s'au înființat alte catedre în *Berlin* și *Jena*, iar dintre celelalte centre au acum catedre de antropologie pură ori în unire cu eredo-biologie sau eugenie următoarele centre: *Frankfurt am Main*, *Greifswald*, *Köln*, *Königsberg* și *Tübingen*. Unsprezece din cele mai vechi și mai frecventate universități au fost înzestrate cu catedre și institute de antropologie.

Tendința este ca pe măsură ce se formează specialiști, să se înființeze catedre de antropologie în toate centrele universitare. Studenții înșiși au o mare predilecție pentru frecventarea acestor cursuri. Uneori au luat ei inițiativa pentru creierea catedrelor de raseologie și eugenie.*

În afară de cursurile regulate cu studenții, cari încă dinainte de războiu pot lua antropologia la doctorat, se organizează cursuri de raseologie și igiena rasei cu numeroase categorii de intelectuali și profesioniști. Cu alt prilej ne-am ocupat mai deaproape de locul raseologiei în învățământul secundar (4,5). Recent, noțiuni elementare au fost introduse și în școlile primare (4,5).

Asupra programei analitice nu putem stărui aici. Cui ar avea interes să se orienteze, îi indicăm literatura cu caracter de deziderate de sub 15 și 26. Principiile dela baza învățământului antropologic și eugenic introduse în școlile germane, pot fi găsite sub 23, 24, 26 și 29. Cercetările raseologice sunt sprijinite de guvern cu fonduri importante și contribuția antropologilor germani ia azi primul loc din lume.

Difuzarea cunoștințelor în cercurile intelectuale se face prin numeroase reviste de specialitate, iar în masele largi prin conferințe, broșuri și reviste. „Oficiul de propagandă și îngrijirea rasei“ existent din 1933 s'a transformat ulterior în „Oficiul pentru politica rasială“. Scopul acestei instituții centrale a partidului național socialist este să lămurească populația asupra tuturor problemelor de eredobiologie și raseologie. Tot acest oficiu are sarcina de a înlesni documentarea legiuitorului eugenic și a tuturor birourilor și organizațiilor din Reich, cu activitate teoretică și practică în această direcție.

2. Polonia are două centre culturale cari au contribuit încă dela începutul secolului al XIX-lea la promovarea antropologiei prin publicații științifice și prelegeri la universitate: *Vilna* și *Cracovia*. În a doua jumătate a secolului s'au creat agregajii și catedre de antropologie. La începutul secolului actual, antropologia era reprezentată la toate universitățile. În 1905 ia ființă un laborator antropologic în Varșovia, primul în Polonia. Treptat se creiază numeroase Institute antropologice, așa încât azi există :

În Varșovia, 3 Institute pentru cercetări : laboratorul antropologic al Institutului pentru științele antropologice de pe lângă societatea

* Comitetul Asociației studenților din Erlangen „Asta“ s'a întrunit în Ianuarie 1931 pentru acest scop. Au fost 21 de voturi pentru și 2 abjineri. În petiția adresată Ministerului de Instrucțiune și Culte au cerut înființarea unei catedre pentru raseologie, cercetări rasiale (Rassenforschung und Rassenkunde) eugenie și ereditate.

științifică din Varșovia ; al doilea, în Institutul anatomic al universității ; și al treilea în Institutul central pentru educația fizică.

În Posen sunt : Institutul antropologic al Facultății de medicină existent din 1912, Laboratorul antropometric al Institutului de educație fizică și secția antropologică a Institutului preistoric de pe lângă Facultatea humanistă.

Catedra de antropologie și etnologie din Lwow ia o mare amploare prin ocuparea ei de către Czekanowski, fost elev al lui Rudolf Martin.

În 1920 se creiază o nouă catedră de antropologie în Vilna, în 1921 o alta în Posen. Sunt în total 5 centre universitare, majoritatea din ele cu mai multe instituții antropologice, cu laboratorii, biblioteci, periodice, muzee și lucrări de valoare.

Dacă Polonia ia locul întâiu, nu e numai pentru mulțimea școlilor antropologice sau pentru locul extrem de important ce-l are antropologia în cultura polonă, cât mai ales pentru cercetările antropologice foarte înaintate făcute asupra populației și contribuția originală a unora din aceste școli, cum e cazul celeia dela Lwow. Bibl. 32, 33.

3. Franța. — În 1855 De Quatrefages transformă „catedra de anatomie și istoria naturală a omului” în catedră de antropologie. El a devenit primul titular și catedra era prima din lume — din câte știm. Deși era partizanul „antropologiei totale”, Quatrefages a fost nevoit prin forța lucrurilor să neglijeze celelalte ramuri ale antropologiei, spre a se ocupa numai de antropologia fizică. Spre a remedia neglijarea celorlalte ramuri, Broca înființează în 1876 o instituție independentă de cele oficiale, „Școala de antropologie din Paris”, iar mai târziu a juxtapus școalei un „Laborator de antropologie”, acesta însă în cadrul instituțiilor de stat. Dela început s'au creat la școala antropologică șase catedre încredințate specialiștilor : etnologie, antropologie biologică, antropologie anatomică, preistorie, lingvistică, demografie și geografie medicală.

Cu începere din 1925 au subsistat din cele 6 catedre numai 4, iar acestora li s'au adăugat alte 7, încât în prezent sunt 11 catedre : etnologia, antropologia anatomică, preistoria, lingvistica, antropologia fiziologică, antropologia zoologică, geografia antropologică, etnografia, etnografia comparată, sociologia și criminologia. — În 1936 numărul acestor catedre se reduce la 8 prin dispariția catedrelor de sociologie, etnografie comparată și a geografiei antropologice. În schimb se creiază a 9-a catedră de ereditate.

Catedra înființată de Quatrefages a devenit în 1937 „catedra

de etnologia oamenilor actuali și fosili“, păstrându-și și caracterul de antropologie totală.

În 1912 s'a fondat Institutul de paleontologie umană cu trei catedre : antropologia oamenilor fosili, arheologia preistorică și geologia cu paleontologia cuaternară.

Un ultim eveniment important în dezvoltarea antropologiei în Franța a fost creierea „institului de etnologie“ la Sorbona, în 1925, cu 5 catedre : antropologie anatomică, antropologie fiziologică, etnografie, lingvistică și preistorie exotica. Orientarea în domeniile învecinate este întregită prin instituirea unor cursuri speciale din : antropologia biologică, psiho-fiziologia omului și a antropoidelor, geologia cuaternarului și paleontologia umană, etnografia și lingvistica Africii, Oceaniei și Asiei orientale. „Antropologia integrală“ nu și-a păstrat caracterul decât cu colaborarea mai multor specialiști. 30.

4. *Austria*. — Societatea de antropologie ființează din 1870, iar în muzeul de istorie naturală există o secție antropologică și etnografică. În 1910 s'a creat la Viena catedra de antropologie și etnologie.

Din 1923 există în Viena 3 catedre cu 3 institute separate de : etnologie, antropologie și preistorie. La universitatea din Viena există 7 antropologi și 8 etnografi. Nu cunoaștem situația din celelalte centre universitare. 10.

5. *Italia* are meritul de a poseda la universitatea din Florența una din primele catedre de antropologie, fiind creată în anul 1869. La Roma există o catedră și un institut de antropologie. Institutul alăturat catedrei din Bologna poartă denumirea de Institutul de antropologie generală și aplicată. Catedre cu Institutele respective există și în celelalte orașe universitare : la Padova, Torino, Pavia și Neapoli. Guvernul acordă un sprijin larg studiilor și expedițiilor antropologice.

În 1937 s'a înființat sub egida universității din Florența un „Oficiu Central pentru investigații fizice și sportive asupra studenților“. 21.

6. *Elveția* posedă catedre și institute de antropologie și etnologie în Geneva și de antropologie fizică în Zürich. Tot la această universitate există o a doua catedră de etnologie și geografie. La examen antropologia are un loc larg. În Berna și în Basel există câte o catedră de etnologie cu institutul respectiv. 25.

7. *Olanda*. — Un ordinariat pentru antropologia fizică există la Amsterdam pe lângă facultatea de litere și filozofie. Pe lângă facultatea de medicină funcționează „o catedră de antropologie și terapeutică indigenilor din coloniile neerlandeze“. Tot pe lângă această facultate

există o docentură pentru ereditatea umană și antropologia fizică. La universitatea din Utrecht există o „docentură pentru ereditatea medicală”, pe lângă Facultatea de medicină și un ordinariat pentru etnografia Indiei. Dintre științele învecinate mai sunt reprezentate: „etnologia și etnografia” pe lângă facultatea de litere și filozofie, „etnografie colonială și geografia descriptivă colonială”. În Leida există un ordinariat pentru „etnografie neerlandeză în unire cu etnografia generală”. Etnologia este obiect obligator în toate centrele pentru: a) viitorii reprezentanți ai guvernului în India olandeză; b) pentru viitorii magistrați și funcționarii din justiție; și c) pentru studenții în geografie. 19, 34.

8. *Portugalia.* — Deși găsim publicații relative la rase și popoare încă din sec. XV, studiile științifice antropologice încep abia în anul 1857, data constituirii unei comisii pentru lucrări geologice. În anii următori, membrii comisiei au făcut studii de antropologie preistorică, au întemeiat un muzeu și au organizat congresul internațional de antropologie și arheologie preistorică din 1882. — În anul 1911 ia ființă catedra de antropologie din Lisabona de pe lângă Facultatea de știință.

Mai veche e catedra de antropologie dela universitatea din Coimbra existentă din 1885, cu un institut și un muzeu bogat. În 1911 s'au întemeiat — odată cu universitatea din Porto — și catedra de antropologie. 20.

9. *Cehoslovacia.* — Studiile antropologice asupra populației cehe sunt vechi (1882), totuși dezvoltarea științei noastre nu începe decât după renașterea noului stat, când antropologia a fost introdusă în învățământul superior la facultatea de știință a tuturor universităților. Prin această schimbare, antropologia putea fi luată la doctorat și devenea obiect obligator pentru anumite categorii de studenți. O altă împrejurare care a contribuit în largă măsură la promovarea antropologiei a fost o donație însemnată a antropologului american de origine cehă Hrdlička. — El a creat și dotat cu o mare sumă de bani o fundație cu numele lui și a soției sale decedate. Scopul acestei fundații particulare este subvenționarea anuală a cercetărilor antropologice și editarea unei reviste de specialitate sub direcția antropologului Matiegka intitulată „*Antropologie*”.

Catedre și institute există în următoarele centre universitare: la Praga, raseologie și etnografie; tot la Praga există încă o catedră de antropologie pe lângă facultatea de științe naturale. În sfârșit la Brno (Brünn) există o altă catedră de antropologie cu institutul respectiv, tot pe lângă facultatea de Științe Naturale. 6.

10. *Ungaria*. — Publicații antropologice în limba maghiară au apărut acum 130 de ani, dar studiile sistematice își au începutul în 1875. Importanța rezultatelor congresului internațional de antropologie și preistorie ținut la Budapesta în 1876 sub conducerea lui Broca a fost un prilej binevenit, ca acel „clar văzător ministru de instrucție pe atunci, August Trefort, să înființeze în anul 1881, o catedră și un institut de antropologie, pe lângă facultatea de filosofie a universității din Budapesta. În ordine cronologică era a 4-a catedră în întreaga lume”.

Tot în Budapesta se înființează în 1900 un laborator de antropologie pe lângă secția etnografică a mezeului național maghiar de istorie naturală. Colecția de crani (4000) și schelete (1500) a muzeului antropologic din Budapesta (Bartucs), din toate regiunile țării și de mare autenticitate istorică, este printre cele dintâi din întreaga lume. Curse și lucrări de antropologie se țin regulat în toate centrele universitare: în Pecs, în Debrecin și în Szegedin. 1.

11. *Japonia*. — Cel mai mare merit în promovarea antropologiei în Japonia revine Societății japoneze de antropologie, înființată la 1884 din inițiativa a 4 studenți universitari, cari nu treceau de 22 de ani. Fără sprijinul oficialității sau al vreunei instituții, fără sprijinul moral al unor bătrâni cu nume cunoscut, fără nici un sprijin financiar de nicăeri, ei au reușit să așeze țara lor și în această privință printre cele dintâi din lume.

Celor 4 inițiatori li s'au mai alăturat alți 6. Viața acestei societăți științifice și a științei antropologice s'a consolidat datorită entuziasmului celor 10 membri fondatori. Unul din inițiatori (Tsuboi) a desfășurat o intensă activitate științifică publicând peste 1000 de lucrări, a devenit profesor și cel dintâi director al Institutului imperial de antropologie din Tokyo. După el, antropologia cuprinde etnografia și arheologia.

La universitatea din Kyoto prelegerile despre antropologia fizică au început din 1909. În acest centru universitar se țin prelegeri antropologice la două catedre, în cadrul facultății de medicină.

O bună situație are antropologia la Institutul de anatomie din Taihoku și la Institutul de anatomie din Seoul, unde activează doi antropologi anomi. 13, 17.

12. *Rusia*. — În Moscova există un institut antropologic cu câte un laborator somatic, antropometric și statistic, în cari lucrează 10 specialiști. Pe lângă cele trei laboratoare, institutul mai are trei secții: raseologică, antropogenetică și un muzeu antropologic. În 1870

s'a înființat o secție de antropologie și etnografie pe lângă Societatea de științe naturale din Kazan, iar în 1906 s'a creat o docentură pentru antropologie la universitatea din Petersburg, ridicată la rangul de catedră mai târziu. Pe lângă muzeul Academiei de științe din Leningrad sunt atașate o secție antropologică și un birou pentru studiul grupelor sanguine.

În 1919 s'a creat o catedră de antropologie la facultatea de fizico-matematici din Moscova. Tot aici există un birou antropometric în cadrele comisariatului național al sănătății. În 1920 s'a înființat o societate de eugenie la Moscova și în 1921 un birou de genetică la Leningrad. Cercetările antropologice sunt protejate și susținute de stat. 18, 31.

13. *Finlanda* are o catedră de antropologie din 1926, pe lângă facultatea de medicină și științe naturale din Helsinki. Din anul 1935 mai are încă o catedră de antropologie fizică pe lângă facultatea de medicină de la aceeași universitate. Prelegeri asupra unor probleme generale de antropologie, genetică și eugenie se țin regulat la universitatea din Helsinki. * 7.

14. *Argentina* are o catedră de etnografie și 2 catedre de antropologie: una în La Plata pe lângă facultatea de științe naturale și alta în Buenos Aires pe lângă facultatea de litere și filozofie. 8.

Grupa II. Însumează țările în cari antropologia și științele adiacente sunt parțial introduse. Au o singură catedră de antropologie sau de biologia rasei și un singur institut sau un singur extraordinar, dar cu catedre de altă specialitate, cari dau totuși antropologiei un loc important. Antropologia poate fi o simplă anexă deseori neglijată în restul centrelor univesitare, când sunt mai multe din acestea. Studiul antropologiei e obligator cel puțin la o universitate, pentru o anumită categorie de studenți. Cu mai puține publicații de specialitate. Cercetările asupra populației sunt restrânse. Societățile de specialitate nu există sau sunt de dată recentă.

15. *Suedia și Norvegia.* — Cu toată dezvoltarea celorlalte științe în aceste țări, antropologia este slab reprezentată. Prin introducerea indicelui cranian de către Retzius în 1832, Suedia este oarecum leagănul craniometriei. Statul însă n'a avut înțelegerea și

* Donațiile particulare au promovat într'o largă măsură cercetările și publicațiile privitoare la ameliorarea capitalului uman. Jenny Florin a donat în 1911 suma de 100.000 mărci f., iar Ossian Schaubman a donat în 1922 suma de 4 milioane mărci f. Pentru informații mulțumim călduros D-lui Prof. Univ. V. Tanner din Helsinki și legației noastre din capitala Finlandei.

solicitudinea cuvenită. Nu există nici o catedră și nici un institut de antropologie. În schimb Suedia este prima țară din lume, care a înțeles însemnătatea și utilitatea cercetărilor genetice și eugenice. — Guvernul ei a acordat subsidii bogate cercetărilor din acest domeniu. Investigațiile antropologice și-au găsit promovarea pe un drum indirect. Odată create unele catedre și institute pentru disciplinele înrudite, era firesc ca prin această activitate să fie promovate și cercetările antropologice.

În 1922, Lundborg reușește a înființa o catedră și un institut de biologia rasei în Upsala, al cărui prim director a și fost până de curând, când a fost pensionat. În prezent, acest savant lucrează la o mare operă privind antropologia laponilor. În 1918 s'a inaugurat un institut de biologie experimentală și genetică în Scania.

În Norvegia este un curent analog: de a pune pe primul plan cercetările experimentale în domeniul eredității umane și al eugeniei. Asta nu împiedică pe acești cercetători de a iniția și investigații antropologice înfinse.

În privința predării antropologiei în învățământul secundar suedez reproducem o notă din B. U. B., VI. p. 227: „În Suedia se introdusese de mai mulți ani eugenia, ereditatea și antropologia în învățământul secundar. Guvernul social-democrat actual a scos de curând aceste obiecte din învățământ”. 11, 12.

16. *Jugoslavia* n'are o societate de antropologie și nici o catedră sau institut. În schimb posedă o docentură pentru antropologie la universitatea din Ljubliana. Societatea de sociologie din Zagreb are o secție antropologică, iar societatea de științe naturale din Ljubliana a prevăzut înființarea unei secții pentru antropologie, genealogie și eugenie. Ca și în alte țări, în Jugoslavia antropologia s'a dezvoltat în cadrul Institutelor de Igienă ale universităților. Asta e o garanție pentru dezvoltarea ei practică (Škerlj).

Din 1906 există o catedră și un institut de etnologie la universitatea din Belgrad, la care frecventează un număr de peste 200 de studenți anual. Catedre și institute de etnologie există și în celelalte centre, la Zagreb și Skoplye.

Interesantă e introducerea etnologiei în școala secundară. În urma unui raport al profesorului T. Djorgjevic, Ministrul Instrucțiunii Publice dă o decizie în Septembrie 1930, prin care etnologia se introduce ca știință în clasa 7 a școlilor secundare din întregul regat. „Jugoslavia este primul stat în sud-estul european, care a introdus-

etnologia la Universitate și ea e deasemenea primul stat care i-a dat un loc în școlile secundare". În urma unui decret ministerial Prof. J. Erdeljanovic a publicat un manual școlar: *Elemente de Etnologie*, Belgrad, 1932. 22, 28.

17. *Grecia* are un muzeu antropologic la universitatea din Atena, înființat acum 50 de ani. În 1915 s'a înființat un muzeu etnologic cu ajutorul patrioșilor greci din toate părțile lumii. Din 1925, Atena posedă un extraordinariat pentru antropologie, pe lângă facultatea de medicină cu predarea unor discipline cum sunt: antropologie fizică, raseologie, eredo-biologie, istoria raselor, psihologia raselor, teoria descendenței și preistorie. Deși nu există încă ordinaritate, antropologia se bucură de un loc însemnat în cadrul altor catedre, cum sunt acele de anatomie, de pedagogie și de pedologie. „Societatea elenică de antropologie” există din 1924. 9.

18. *Belgia* oferă exemplul rar al unei lupte grele dusă cu tenacitate de către un mic număr de savanți împotriva obscurantismului și a egoismului, spre a face să triumfe bunul simț, cum se exprimă Fraipont. După multe vicisitudini și lungi tergiversări s'a creiat în 1925 o catedră și un institut de antropologie fizică la universitatea din Liège. Printr'un alt decret regal din 12, IV. 1928 s'a admis doctoratul în științele antropologice la această universitate. Decretul regal a evitat de ambele dăți amestecul primejdios și incompetent al parlamentului. Prin creierea acestor instituții și prin instituirea doctoratului în științele antropologice, aceste științe au fost așezate pe picior de egalitate cu științele zoologice, botanice, chimice, minerale, fizice și matematice. Studiul omului a ajuns în sfârșit pe un plan de egalitate cu studiul mineralelor și animalelor. Și acest lucru a fost socotit de perseverentul luptător Fraipont ca fiind totuși o mare victorie a bunului simț. Exclamația lui dă măsura rezistenței întâmpinate. Nu cunoaștem situația în celelalte centre.

19. *Java*. — În India neerlandeză se face o netă deosebire între antropologie, una din științele naturale și etnologie, sociologie, și preistorie, cari sunt științe spirituale. Catedre și institute speciale de antropologie nu există în această țară, totuși antropologia se predă în mod obligator doi ani la școala superioară (analoagă facultății) de medicină din Batavia. Medicul absolvent este bine orientat asupra problemelor și metodelor fundamentale și cunoaște mânuirea instrumentariului antropometric. Orice medic este suficient de pregătit sper a executa cercetări antropologice asupra populației. 16.

20. *India*. — Cercetarea antropologică a populației începe cu anul 1903. În 1918 universitatea din Calcuta introduce un curs de etnologie. Mai pe urmă s'au introdus și cursuri pentru analiza rasială și antropologia socială. În 1920 aceste cursuri s'au întregit cu altele despre arheologie și preistorie dându-se o mai mare extindere antropologiei sociale. Investigațiile sunt dirijate către aspectul eugenic al antropologiei. 3.

Grupul III înglobează țările, în cari antropologia și științele apropiate sunt slab reprezentate. Acestea nu posedă nici o catedră sau institut de antropologie. Existența acestei științe este nominală, figurând în unire cu un alt obiect preponderent. Cursuri sau lucrări antropologice se țin ocazional, fără obligația examenelor și în cadrul altor catedre, cercetări antropologice și publicații puține, sporadice, fără ajutor din partea statului sau din partea unor instituții particulare. Fără periodice de specialitate. Fără societăți de specialitate sau acolo unde există, ele sunt de dată foarte recentă.

21. *România*, n'are nicio catedră și nicio instituție de antropologie pură. La universitatea din Iași s'a creat în 1927 pe lângă Facultatea de științe o conferință de paleontologie și antropologie, transformată în catedră în 1932.

În Cluj există pe lângă Facultatea de Litere și filosofie o catedră de etnografie. Ocazional se țin prelegeri despre antropologie la catedra de etnografie din Cluj și la Iași, dar fără cursuri speciale și fără ca antropologia să fie obligatorie ori admisă la licență sau la doctorat. În București și Cluj există câte un muzeu etnografic, ambele bine organizate. Din anul 1933 s'a înființat „Societatea Română de antropologie” cu sediul în Cluj, iar pe lângă Institutul social român din București s'a făcut loc științei noastre în secția de demografie, antropologie și eugenie din 1935. Despre stadiul cercetărilor ne ocupăm în altă parte.*

22. *Danemarca*. — Deși muzeul etnografic din Kopenhaga inaugurat în 1849 este primul din lume, deși se organizează expediții etnologice și cercetări antropologice, știința noastră nu-i reprezentată în niciun centru. Singura instituție oficială este comitetul antropologic alcătuit în anul 1903, cu scopul cercetării populației din p. d. v. antropologic. Datorită acestui comitet s'a dus la bun sfârșit o serie de cercetări și s'au publicat rezultatele lor. De curând s'au pus bazele unui institut pentru ereditatea umană cu ajutorul Fundației Rocke-

* Pentru Rusia, Belgia și România, bibl. e în nr. 5—6, p. 164 din BEB sub: 1, 5 și 2, 14.

feller. Concepția pe care danezii și-o fac despre locul antropologiei în ierarhia celorlalte științe aparține trecutului: de curând au creat o catedră pentru „preistoria nordică” la universitatea din Copenhaga, după ce fînța demult în acelaș centru o catedră pentru „arheologia clasică”. 2.

23. *Bulgaria.* — Primele cercetări antropologice asupra populației bulgare au fost făcute de streini, după eliberarea țării de dominația turcă. În anul 1896 s'a alcătuit sub egida statului un comitet național pentru cercetarea populației. Atunci s'au măsurat mai multe mii de soldați și școlari, din toate părțile țării, încât azi se cunoaște distribuția unui mare număr de caractere somatice, inclusiv complexul pigmentar. (Foarte probabil fără analiza componenței rasiale). Antropologia nu-i reprezentată prin nici o organizație sau instituție, în schimb există în Sofia o societate de eugenie cu o periodică „Poporul și urmașii”. 27.

24. *Țările Baltice:* Letonia, Estonia și Lituania sunt lipsite de orice organizație sau instituție antropologică. Facultățile de medicină din Reval (Tallinn), Riga și Kowno (Kaunas) tratează problemele antropologice ocazional și în mod cu totul secundar. În cercul oamnilor de cultură din aceste trei țări există o curioasă dispoziție de antipatie împotriva raseologiei. Aceeaș aversiune au și pentru alte discipline aflate în suferință cum sunt: istoria mondială, istoria culturii, etnografia, geografia și filologia. Referentul face aluzie la trecutul acestor state și găsește întemeiate motivele psihologice ale acestei aversiuni pentru anumite științe. 14.

Un tablou sinoptic care ar fi cuprins toate țările cu distribuția instituțiilor antropologice pe facultăți, ne-ar fi fost de mare folos. Spre părerea noastră de rău nu-l putem întocmi, deoarece asemenea date lipsesc din majoritatea referatelor. Ne lipsesc și informațiile precise și recente chiar despre unele țări ca: Anglia și Statele Unite. Științele antropologice sunt de mult timp introduse în aceste țări și sunt într'un stadiu înaintat, încât ele se prenumără printre cele dintâiu.

Zusammenfassung. — I. Făcătoaru: Die Anthropologie in den Kulturländern.

Der Verfasser gibt einen Überblick auf den heutigen Zustand der Anthropologie in den verschiedenen Kulturländern. Diese werden in drei Kategorien geteilt. Die I. Gruppe enthält die Länder in denen die Anthropologie am meisten entwickelt ist: 1. Deutschland, 2. Polen, 3. Frankreich, 4. Osterreich, 5. Italien, 6. Schweiz, 7. Holland, 8. Portugal, 9. Tschechoslowakei, 10. Ungarn, 11. Japan, 12. Russland, 13. Finland und 14. Argentinien. Die II. Gruppe nimmt eine mittlere Stelle ein: 15. Schweden und Norwegen, 16. Jugoslawien, 17. Griechenland, 18. Belgien, 19. Jawa und 20. Indien. Im Anfangsstadium sind die Länder der III. Gruppe:

21. Rumänien, 22. Dänemark, 23. Bulgarien und 24. die baltischen Staaten. Ausser Acht werden England, und die Vereinigten Staaten gelassen (aus Mangel an genauen Angaben), sie reihen sich jedoch unter den ersten Ländern ein. Schliesslich wird der Zustand der Anthropologie in unserem Lande betrachtet, wo die Fachstudien Mitte des XIX. Jahrhunderts anfangen. Die ersten rassendiagnostischen und sozial-anthropologischen Forschungen der Bevölkerung bei uns sind von dem Hygienischen Institut in Cluj durchgeführt worden.

Bibliografie.

ApŞRS = Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială. BEB = Buletinul Eugenic şi Biopolitic. BŞc = Buletinul Şcolar. DÄ = Deutsche Ärzteblatt. DWEV = Deutsche Wissenschaft, Erziehung und Volksbildung. RA = Revue Anthropologique. SR = Sociologie Românească. VR = Volk und Rasse. ZfR = Zeitschrift für Rassenkunde.

1. Bartucs L.: Die Anthropologie in Ungarn. Z.f.R. 6, p. 254.
2. Birket-Smith K.: Anthropologie und Völkerkunde in Dänemark. Z.f.R. 6, p. 76.
3. Chaklodar H. C.: Anthropology at the Calcutta University. Z. f. R. 7. p. 91.
4. Făcăoaru I.: Introducerea eugeniei în învăţământul german de toate gradele. BEB, VII, p. 270.
5. " " Realizări biopolitice şi eugenice. BEB, VII, p. 347.
6. Frankenberg Z.: Die Anthropologie in der Tschechoslowakei. Z.f.R. 6, p. 252.
7. Hildén K.: Anthropology at Helsinki. Z.f.R. 7, p. 77.
8. Imbelloni J.: La Antropologia en la Argentina. Z.f.R. 7, p. 83.
9. Kumaris I.: Die Anthropologie in Griechenland. Z.f.R. 6, p. 245.
10. Lebzelter V.: Anthropologie in Wien. Z.f.R. 7, p. 73.
11. Lundborg H.: L'Institut Suédois de Biologie des Races. RA. 35, p. 84.
12. Lundmann B.: Über Rassenkunde in Schweden und Norwegen. Z.f.R. 7, p. 78.
13. Matsumura A.: The Fifty Years' History of the Anthropological Society of Tokyo. Z.f.R. 4, p. 173.
14. Meyer P.: Zum Stande der Rassenkunde in Baltikum. Z.f.R. 7, p. 74.
15. Mierke K.: Rassenkunde und Volksschule. VR, 1933, p. 199.
16. Mijsberg W. A.: Anthropologie in Batavia. Z.f.R. 7, p. 90.
17. Miyake S.: Anthropologie in Japan. Z.f.R. 7, p. 91.
18. Nicolaeff L.: Aperçu des Travaux Anthropologiques effectués à Kharkow (Ukraine) au cours des dix dernières années. RA. 44, p. 120.
19. Nyéssen J. H.: L'Anthropologie et les Medecins Hollandais. RA. 39, p. 7.
20. Pires de Lima J. A.: L'Anthropologie en Portugal. Z. f. R. 7. p. 81.
21. Puccioni N.: L'Antropologia in Italia. Z.f.R. 7. p. 81.
22. Raitchevitch S.: Le développement de l'ethnologie chez les Yougoslaves. RA. 45, p. 137.
23. Rust: Vererbungslehre und Rassenkunde im Unterricht. DWEV, 1935, H. 3, p. 43.
24. " " Rassefragen im Lehrplan der Höheren Schulen. DÄ, 1938, H. 28, p. 503.
25. Schlaginhaufen O.: Anthropologie in der Schweiz, insbesondere an der Universität Zürich. Z.f.R. 7, p. 73.
26. Schultz B. K.: Rassenkunde, Rassenlehre und Rassenflege als Gegenstand der deutschen Erziehung. VR, 1933, p. 122.
27. Seisow Chr.: Rassenforschung in Bulgarien. Z.f.R. 6, p. 245.
28. Škerlj B.: Anthropologie in Jugoslawien. Z.f.R. 6, p. 246.
29. Stuckard: Vererbungslehre und Rassenkunde in den Schulen. DWEV, 1935, H. 3, p. 46.
30. Vallois H. V.: L'Anthropologie en France. Z.f.R. 7, p. 79.
31. Vichnevsky B.: Histoire de l'Anthropologie en Russie. RA. 39, p. 109.
32. Wroszek A.: L'évolution de l'anthropologie en Pologne au XIX siècle. RA. 1928, 38. p. 217.
33. Wroszek A.: Anthropologie in Polen. Z.f.R. 1937. 6, p. 247.
34. Zwaan Kleiveg de J. P.: Anthropologie in Holland. Z.f.R. 7, p. 77.

Considerațiuni asupra proprietăților sangvine M, N și MN.

Frecvența acestor proprietăți în populația din câteva sate din Transilvania.

de
Dr. PETRU RĂMNEANȚU.

După descoperirea celor trei aglutinogene M, N și MN făcută de Landsteiner și Levine la 1927, caracterizarea serologică a populației a făcut un important pas înainte. Cercetările cari au urmat, au dovedit pe cifre destul de mari, transmisiunea ereditară a noilor subgrupe sau mai precis tipuri sangvine și conservarea acestor proprietăți dealungul vieții.

1. Moștenirea se face conform legii stabilită de Mendel pentru o singură pereche allelomorfa ($m = M + \frac{MN}{2}$; $n = N + \frac{MN}{2}$), având următoarea relațiune matematică¹:

$$(M_1 + N_1 + MN_1) (M_2 + N_2 + MN_2); \text{ sau pe gene } (s_1 + t_1)^2 (s_2 + t_2)^2.$$

Așezarea paralelă a cifrelor observate în urma analizelor făcute și a celor teoretice, calculate pe baza părții întâi a formulei de mai sus ne demonstrează mai intuitiv această lege a eredității. Pentru aceasta dăm următoarea tabelă, care sumează cercetările lui Landsteiner și Levine (1928) Wiener și Waisberg (1931), Thomsen și Clausen (1932) Lattes și Garasi (1932), Schiff (1933), Blaurock (1933), Crome (1933), Furuhata, Imamura și Sugischita (1934) și Moureau (1934)².

Rezultatul cercetărilor relativ la ereditatea proprietăților M, N și MN.

Părinții	Numărul		Nr. copiilor			Procentul copiilor		
	famiilor	copiilor	M	N	MN	M	N	MN
M x M	100	302	300		2	9.06		0.06
M x N	119	344		2	342		0.06	10.33
M x MN	320	962	461	3	498	13.093	0.09	15.04
N x N	51	155		155			4.68	
N x MN	225	698	2	355	341	0.06	10.72	10.30
MN x MN	310	850	199	193	458	6.01	5.83	13.83
Total	1125	3311	962	708	1641	29.06	21.38	49.56

Totalizând procentele frecvențelor M, N și MN, adică cifrele din ultimele trei coloane primim :

Frecvența copiilor după analizele observate și conform procentelor date de formula eredității.

Părinții	Copii observați		Copii calculați	
	Cifre	%	Formula	%
M x M	302	9.12	M ₂	8.14
M x N	344	19.39	2MN	12.43
MN x MN	962	29.06	2M.MN	28.80
N x N	155	4.68	N ₂	4.57
N x MN	698	21.18	2N.MN	21.20
MN x MN	850	25.67	(MN) ₂	24.56
Total	3311	100.00		100.00

Observăm din coloanele procentelor, că formula eredității pe care am dat-o exprimă realitatea. Între coloane nu există diferență semnificativă, procentele se suprapun fidel.

Această demonstrație am putea-o face și pe calea proporțiilor date de gene, adică de s și t. Credem că e inutil a mai face această comparație, dar pentru a fi compleți, reproducem numai formulele prin care calculăm pe s și t. Ele se bazează pe următoarea relație: $(s + t)^2 = M + N + MN = 100\%$, din care $M = s^2$; $N = t^2$ și $MN = 2st$. Valorile corijate ale lui s și t le folosim după formulele date de Wellisch²:

$$S = \frac{1}{2} (10 + \sqrt{M} - \sqrt{N}) \text{ și } t = \frac{1}{2} (10 + \sqrt{N} - \sqrt{M}).$$

2. Conservarea acestor proprietăți dealungul vieții încă e un fapt confirmat de numeroase cercetări. Indivizii nu și modifică tipul sangvin, după cum nu și modifică grupa sangvină nici în urma bolilor și nici după cele mai puternice șocuri sau amputări mari de membre sau organe. În această direcție dispunem și noi de câteva date, rezultate din controlul tipurilor sangvine asupra personalului din Institut.

Constatările acestea ne îndrituiesc să aplicăm frecvența tipurilor sangvine, în caracterizarea nucleelor de populație, cu aceeași certitudine ca și grupele sangvine. Natural fiindcă obligator o persoană cu o anumită grupă sangvină, trebuie să aparțină unui tip dintre cele trei

(persoană de tipul O nu există), atât în medicina legală, cât și în caracterizarea etnică are loc o subdiviziune care ne duce precizări de mare utilitate. Medicina legală în fața a două persoane cu aceeași grupă sangvină s'a oprit și nu a mai putut ajunge la identificarea dorită. Acum însă poate merge mai departe, poate spune, că de exemplu una din două persoane cari au grupa sangvină A aparține unui tip să zicem M și alta, altui tip N sau MN. La fel în studiile etnice, procentul persoanelor cu aceeași grupă sangvină îl putem descompune în raport cu cele trei tipuri sangvine. Și într'o știință și în altă importanța achiziției noi e evidentă.

Acestea sunt faptele cari ne-a determinat la îndemnul Dlui Prof. Moldovan să continuăm cercetările serologice și să le amplificăm cu analiza proprietăților M, N și MN. Sperața pe care ne-am pus-o în aceste proprietăți, de altfel dela cari mulți antropologi așteaptă clarificări asupra originii etnice a diferitelor grupe de populație, nu ne-a înșelat. Într'adevăr, rezultatele obținute, pe care le redăm, ne confirmă concluziile exprimate până acum pe baza grupelor sangvine și pare că ne deschid și orizonturi noi.

Cercetările le-am executat pe 1,492 Români, 474 Sași, 509 Unguri și 98 de Țigani din Transilvania.

Comunele în care am făcut cercetările ne-au fost indicate de Dl Profesor Dragomir, pentru care bunăvoință îi aducem cele mai vii mulțumiri. Cele românești sunt din Hunedoara, leagănul contopirii elementului Dac cu cel Roman.

Nucșoara, e o așezare veche românească, e situată între munți, are circulație redusă cu comunele vecine. Civilizația abia a pătruns în ea. Locuitorii se căsătoresc aproape numai între ei și pe foarte mulți îi cheamă „Dagi”. Populația din comunele vecine îi consideră Daci.

Comunele Costești și Ludești sunt așezate la poalele Munților, unde încă să mai vad ruinele cetăților dace. Locuitorii sunt mai avansați culturalicește și au legături intense cu vecinii și orașele din apropiere.

Cărămizănești și Certejul-de-Jos sunt în partea de Nord-Vest a județului. Sunt așezate între dealuri, la cea din urmă se ajunge numai pe jos sau călare, totuși populația a luat contact cu civilizația.

Sașii sunt din Comuna Zagăr, județul Târnava-Mică. Sunt coloniști din Luxemburg, veniți aici în sec. XIII—XIV.

Ungurii sunt din comuna Izvorul-Crișului, jud. Cluj. Sunt numiți de scriitorii unguri „Kalotaszegi magyarok”. Femeile se ocupă cu broderia, iar bărbații fac mobile decorative. Sunt singurii locuitori cu aceste ocupații în România. Ungurii se mândresc cu ei, considerându-i de sânge pur unguresc. Se căsătoresc exclusiv numai între ei. Sunt înalți, mulți nordici și sunt frumoși ca fizic.

Țiganii sunt din mahalaua orașului Dumbrăveni. Sunt amestecați prin căsătorie sau concubinaj, cu Români, Unguri și Sași. Mulți dintre ei la prima impresie abia mai par a fi Țigani.

A) Grupele sangvine clasice.

Rezultatele pe care le dăm mai jos, în general, diferă numai prin câteva excepții de altele obținute în Transilvania^{3, 4, 5}.

Grupele sangvine, AB, A, B și O la câteva neamuri din Transilvania.

NEAMUL	COMUNA Județul	Nr. pers. soave nelor	AB (Număr) 0/0	A (Număr) 0/0	B (Număr) 0/0	O (Număr) 0/0	$\frac{AB+A}{AB+B}$	p	g	r	$\frac{p+r}{g+r}$
Români	Nucșoara j. Hunedoara	493	(38) 7.71	(216) 43.81	(58) 11.76	(181) 36.71	2.6	2.976	0.965	6.059	1.286
Români	Costești și Ludești j. Hunedoara	479	(17) 3.55	(177) 36.95	(78) 16.28	(207) 43.22	2.0	2.333	1.093	6.574	1.162
Români	Cărămizănești și Certej, de jos j. Hunedoara	520	(43) 8.27	(236) 45.38	(96) 18.46	(145) 27.89	2.0	3.236	1.484	5.281	1.258
Sași	Zagăr j. Târnava-Mică	474	(28) 5.91	(203) 42.83	(63) 13.29	(180) 37.98	2.5	2.833	1.004	6.163	1.255
Unguri	Izvorul-Crișului j. Cluj	509	(61) 11.98	(281) 55.21	(89) 17.48	(78) 15.32	2.3	4.378	1.708	3.914	1.475
Țigani	Dumbrăveni j. Târnava-Mică	98	(9) 9.18	(33) 33.67	(18) 18.37	(38) 38.78	1.6	2.362	1.410	6.227	1.125

Românii din Nucșoara au indicele Wellisch cu ceva mai urcat, decât Românii în general, dar între munți, în locuri îndepărtate s'au mai obținut rezultate asemănătoare. Această denotă, că elementul de baștină peste care a trecut toate hoardele barbare, a avut proprietăți europene dintre cele mai bogate.

Sașii au proprietăți egale cu Nemții din alte ținuturi.

Numai la Unguri am obținut rezultate curioase și neașteptate. Nu se aseamănă deloc cu Ungurii din alte părți. Au proprietatea *p* studiată de Manuilă, Jeney, Weszecky, Verzáz și Schmidt cu mult mai urcată. De altfel și înfățișarea lor rasială e cu totul diferită de a Ungurilor. Tipul nordic e destul de frecvent reprezentat. Pare că se aseamănă cu Românii-Moși din Munții-Apuseni ai Transilvaniei. De aceasta ne vom convinge numai după ce vom avea și rezultate antropometrice. Țiganii au indicele Wellisch, corespunzător cu amestecul pe care l-au suferit.

B) Frecvența proprietăților M, N și MN.

Primele analize pentru aceste proprietăți le-am făcut cu antiseruri primite dela Institutul de Medicină Legală din Innsbruck, prin bunăvoința Dlui Fr. J. Holzer, căruia țin să-i exprim și aici călduroase mulțumiri. Apoi am continuat să lucrez cu antiseruri pregătite personal în laboratorul Institutului nostru. Antiserurile le-am pregătit după procedeul descris de P. Steffan, în tratatul său.

Când ne-am început analizele în o comună, întotdeauna am făcut probe de verificare a antiserurilor, pe personalul din serviciul Institutului, acăror proprietăți le-am determinat cu antiserul primit din Innsbruck.

Notăm, că printre cei 2573 de indivizi, acăror sânge le-am analizat, nu am găsit niciunul fără aglutinogen M, N sau MN, adică indivizi cu O. Suntem de acord deci cu cele mai multe cercetări și în contrast cu belgianul J. S. Chockaert (1930) care, probabil din cauza unei tehnice greșite, a găsit între 559 de persoane 64 fără nicio proprietate.

Calculând distribuția proprietăților M, N și MN și valorile s și t am obținut următoarea tabelă :

Tipurile sangvine M, N și MN la câteva neamuri din Transilvania.

NEAMUL	COMUNA Județul	Nr. per- soa- nelor	M (Număr) ‰	N (Număr) ‰	MN (Număr) ‰	s	t	$s-5$ corec- tat	s corect t corect.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Români	Nucșoara j. Hunedoara	493	(144) 29.21	(103) 20.89	(246) 49.90	5.405	4.571	+ 0.417	1.182
Români	Costești și Ludești j. Hunedoara	479	(144) 30.06	(114) 23.80	(221) 46.14	5.483	4.878	+ 0.302	1.129
Români	Cărămizănești și Cerjei. de jos j. Hunedoara	520	(165) 31.73	(113) 21.73	(242) 46.54	5.633	4.662	+ 0.486	1.215
Sași	Zagăr j. Târnava-Mică	474	(153) 32.28	(93) 19.62	(228) 48.10	5.682	4.449	+ 0.626	1.286
Unguri	Izvorul-Crișului j. Cluj	509	(154) 30.26	(122) 23.97	(233) 45.78	5.501	4.896	+ 0.302	1.129
Țigani	Dumbrăveni j. Târnava-Mică	98	(28) 28.57	(26) 26.53	(44) 44.90	5.345	5.151	+ 0.097	1.040

Aceste cifre și proporții ne demonstrează, că neamurile studiate se comportă diferit.

Sașii au valoarea s și în consecință indicele $s-5$ (măsurătoare propusă de T. Kubo) cele mai ridicate. După ei urmează Românii din Cărămizănești și Cerjejul de Jos, apoi cei din Nucșoara și celelalte comune românești. Ungurii au proprietățile M și N egale cu ale

Românilor din Costești și Ludești. Țiganii sunt la cealaltă extremitate a scării, ei au valoarea $s-5$ și $\frac{s}{t}$ cele mai reduse.

Ținând seamă de aceste diferențe, putem să ne exprimăm cu multă certitudine, că proprietățile M și N variază cu origina etnică a diferitelor nuclee de populație. Rezultatele noastre coroborează pe cele prevăzute de P. Steffan și se inseriază logic între cele adunate și publicate de S. Wellisch. În tabela publicată de R. Routif⁶ relativ la frecvența tipurilor sangvine pe suprafața pământului, rezultatele noastre ocupă următoarele locuri (sunt culese cu litere mai groase):

Distribuția tipurilor sangvine.

Numărul analizațiilor	NEAMUL	M	MN	N
205	Indiani	60.0	35.1	4.9
524	Javanezi	38.2	46.2	15.6
1800	Svedezi	36.4	45.7	17.9
133	Olandezi	33.8	48.9	17.3
400	Francezi	33.0	45.8	21.2
474	Sași	32.3	48.1	19.6
763	Ruși	32.2	46.6	21.2
520	Români	31.7	46.5	21.7
5887	Germani (Austria)	31.3	50.8	17.9
3118	Germani (Danzig)	31.1	50.6	18.3
4954	Japonezi	30.5	50.4	19.1
509	Unguri	30.3	45.8	23.9
479	Români	30.1	46.1	23.8
42664	Germani (Germania)	29.7	50.7	19.6
4098	Dancezi	29.7	48.5	21.8
92	Pygmei (Africa)	29.3	44.6	26.1
3595	Belgieni	29.2	50.4	20.4
493	Români	29.2	49.9	20.9
376	Italiani	28.9	54.0	17.1
2701	Albi (America de Nord)	28.4	50.5	21.1
600	Poloni	28.2	49.0	22.8
277	Negri (America de Nord)	25.6	50.6	23.8
427	Fini	23.4	59.6	17.0
180	Germani de pe Volga	23.3	49.0	27.7

Din această tabelă reies observațiuni foarte interesante. Indianii din America, cari într-o frecvență foarte urcată fac parte din grupa sangvină O au o proporție mare din tipul M. Popoarele din Nord-Vestul Europei bogate în proprietatea sangvină A, urmează imediat în ce privește frecvența tipului M. Iar neamurile din Africa au pe

M cu proporția cea mai redusă. În rezumat cercetările de mai sus ne dau următoarea axă:

Indiani—Javanezi—Japonezi—Europeni—Pygmei—Negri.

Extremitatea stângă, adică cea localizată în America de Nord e bogată în tipul M și săracă în N, iar cea dreaptă după ce trece prin Europa dela Vest spre Est se sfârșește în Africa, unde populația are frecvențele tipurilor sangvine M și N inverse decât la prima extremitate.

Scara aceasta e de acord și cu cea formulată de Tadao Kubo⁷.

C) Independența moștenirii grupelor sangvine și a tipurilor M și N.

Pentru a vedea dacă între două sisteme sangvine există sau nu corelație, am aranjat tabele quadruple (four-fold tables), pentru fiecare grupă sangvină și tip sangvin. Iată un exemplu de asemenea aranjament, referitor la grupa sangvină A și proprietatea M. Tabela cuprinde toate analizele făcute în comunele românești.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

	<u>AB</u>	<u>A</u>	<u>B</u>	<u>O</u>
Persoane cu M	80	492	172	418
Persoane fără M	18	137	60	115

Tabelă quadrublă pentru A și M.

Sistemul	A	a	Total
M	572	590	1162
m	155	175	330
Total	727	765	1492

Cu privire la existența sau inexistența unei grupe sangvine și a unui tip sangvin ne-am format tabele similare și pentru celelalte calități sangvine.

Datele cari ne-au servit la construcția tabelelor quadruple pentru toate neamurile studiate le expunem în următoarele tabele:

Frecvența tipurilor M și N în raport cu grupele sangvine. Români.

Grupele sangvine	Număr	M (Număr) 0/0	N (Număr) 0/0	MN (Număr) 0/0
Total	1492	(453) 30.36	(330) 22.12	(709) 47.52
AB	98	(32) 32.65	(18) 18.37	(48) 48.98
A	629	(193) 30.68	(137) 21.78	(299) 47.54
B	232	(73) 31.47	(60) 25.86	(99) 42.67
O	533	(155) 29.08	(115) 21.58	(263) 49.34

Frecvența tipurilor M și N în raport cu grupele sangvine. Unguri.

Grupele sangvine	Număr	M (Număr) 0/0	N (Număr) 0/0	MN (Număr) 0/0
Total	509	(154) 30.26	(122) 23.97	(233) 45.78
AB	61	(18) 29.51	(14) 22.95	(29) 47.54
A	251	(85) 30.25	(69) 24.56	(127) 45.20
B	89	(27) 30.34	(21) 23.60	(41) 46.07
O	78	(24) 30.77	(18) 23.08	(36) 46.15

Frecvența tipurilor M și N în raport cu grupele sangvine. Sași.

Grupele sangvine	Număr	M (Număr) 0/0	N (Număr) 0/0	MN (Număr) 0/0
Total	474	(153) 32.28	(93) 19.62	(228) 48.10
AB	28	(10) 35.71	(5) 17.86	(13) 46.43
A	203	(66) 32.51	(40) 19.70	(97) 47.78
B	63	(20) 31.75	(17) 26.98	(26) 41.27
O	180	(57) 31.67	(31) 17.22	(92) 51.11

Nu am calculat corelația, pe baza cifrelor obținute, la Țigani, deoarece avem prea puține analize și rezultatul ar fi influențat mai mult de hazard.

La inspecția proporțiilor din aceste tabele, observăm, că tipul sangvin este același în toate grupele, iar variabilitatea e foarte redusă. Astfel de exemplu: la Români, tipul M are proporțiile corespunzătoare grupelor AB, A, B și O între 29.08—32.65, tipul N dela 18.37—25.86, tipul MN dela 42.67—49.34. Prin urmare, aproape fără nicio analiză statistică deosebită, constatăm că între cele două calități sangvine nu există nicio asociație. Această presupunere se confirmă pentru fiecare tabelă quadruplă construită, după ce avem calculată valoarea lui X^2 (χ^2). În niciuna din tabele nu am găsit corelație. Aceasta înseamnă, că cele două calități sangvine se moștenesc inde-

pendent. P. Steffan, S. Wellisch, Fr. Holzer* și alți autori au ajuns la aceleași concluzii.

D) Corelația dintre tipul M și N.

O altă întrebare care se pune în raport cu tipurile sangvine e dacă între ele există sau nu asociație? Pentru a răspunde am construit relativ la cele trei neamuri, pentru cari avem cifre mai mari, următoarele tabele.

Frecvența tipurilor M și N în tabelă
quadrublă. Români.

	M	m	Total
N	709 47.52%	330 22.12%	1039 69.64%
n	453 30.36%	— —	453 30.36%
Total	1162 77.88%	330 22.12%	1492 100%

Frecvența tipurilor M și N în tabelă
quadrublă. Unguri.

	M	m	Total
N	233 45.78%	122 23.97%	355 69.74%
n	154 30.26%	— —	154 30.26%
Total	387 76.03%	122 23.97%	509 100%

Frecvența tipurilor M și N în tabelă
quadrublă. Sași.

	M	m	Total
N	228 48.10%	93 19.62%	321 67.72%
n	153 32.28%	— —	153 32.28%
Total	381 80.38%	93 19.62%	474 100%

Calculând și pentru acestea valorile X^2 , constatăm că între M și N există corelație negativă. Cu alte cuvinte pe măsură ce proporția uneia crește, a celei de a doua scade. Aceasta corelație e mai strânsă decât cea dintre grupele sangvine.

Concluzii.

Românii din județul Hunedoara unde a fost finutul de contopire a elementului Dac cu cel Roman, au aceeași distribuție a grupelor sangvine ca și Românii din restul Transilvaniei. Doar în comunele

dintre munți, unde locuitorii trăesc izolat, căsătorindu-se numai între ei, proprietatea p, europeană, e cu ceva mai urcată.

Sașii din Zagăr, și-au păstrat proprietățile grupelor de sânge clasice, exact ca și frații lor de unde au venit.

Ungurii, studiați de noi, cari fac parte din „Ținutul Călatei”, în raport cu grupele sangvine nu se aseamănă cu Ungurii din alte regiuni, diferă foarte mult, mai ales de cei din pusta Ungariei.

Proprietățile M și N, diferă la populația studiată, ceea ce demonstrează clar, că proporțiile lor variază paralel cu origina etnică a neamurilor respective.

Indicile s/i e mai ridicat la Sași, după care se așează Românii și apoi Țiganii. Ungurii examinați au aceleași proporții ca și Românii.

English summary.

The Rumanians from the Department of Hunedoara, where was the cradle of union between the Dac and Roman element, have the same distribution of the classical blood groups as the other Rumanians from Transylvania. The only difference is found, for the population from the isolated villages, where the „p” european property is in a greater proportion.

The Saxons from the village of Zagăr, have the same classical blood groups, as their brothers wherefrom they came.

The Hungarians from this study, concerning the classical blood groups, did not show a similarity with the other Hungarians, and especially they differ very much from the Hungarians from the Hungarian puszta.

The M and N properties vary with the ethnical origin of the respectiv nations.

Literatură.

- 1 P. Steffan: Handbuch der Blutgruppenkunde. München. I. F. Lehmann, 1932.
- 2 S. Wellisch: Das vorhandene Untersuchungsmaterial im MN-System. Z. f. Rassenphysiologie, Bd. 6, H. 2, Bd. 7, H 1/2, Bd. 8, H. 2.
- 3 S. Manuilă: C. R. Société de Biologie, 1924, pp. 542, 1069, 1071.
- 4 P. Râmneanțu: Origine ethnique des Séklers de Transylvanie. Revue de Transylvanie. T. I. No. 1. 1935.
- 5 P. Râmneanțu: Cercetări asupra originii etnice a populației din Sud-Estul Transilvaniei pe baza compoziției serologie a sângelui. Buletinul Eugenic și Biopolitic. No. 1-2-3, 1935.
- 6 R. Roufil: Zeitschrift für Rassenphysiologie. Bd. 10, H. 1.
- 7 Tadao-Kubo: Journ. of Immunology. 1936, vol. 30, p. 287.
- 8 Fr. J. Holzer: Blutgruppenverteilung in Tirol auf Grund von 20,000 Bestimmungen. Z. f. Rassenphysiologie. Bd. 8. H. 3/4.

Rezultatul anchetei pentru depistarea cazurilor de sifilis în comuna Măguri din Munții Apuseni. *

de

Dr. I. ARDELEAN

Pentru depistarea cazurilor de sifilis ne-am folosit de mijloace de diagnostic serologic și în parte clinic.

În acest scop, având drept călăuză harta comunei în prealabil împărțită pe sectoare și un tablou anexă cu numărul membrilor din fiecare familie am cercetat în limita posibilităților majoritatea din familiile comunei. Întinderea extraordinar de mare a comunei din această regiune muntoasă, nu ne-a permis ca în decurs de 15 zile, timp cât ne-a fost dat pentru această cercetare, să urnim într'un totu planul în prealabil stabilit.

Totuși, având concursul bunei voinți din partea populației care s'a supus fără multă ezitare venepuncției, am reușit să recoltăm probe de sânge la mai mult din jumătatea populației.

Simultan cu proba recoltată pentru examinarea serologică, introduceam două picături de sânge în câte o eprubetă cu 1.5 cmc. ser fiziologic pentru determinarea grupei sanguine. Probele astfel recoltate inclusiv și cele pentru grupa sanguină, au fost examinate într'un laborator modest improvizat în casa de adăpost a Turing-Clubului Român din Măguri.

Am întrebuițat pentru sero-diagnostic, sero-reacțiunea de precipitare Kahn. Aceasta reacțiune fiind una din cele mai simplă, sensibilă și practică pentru sero-diagnosticul sifilisului:

- a) simplă, fiindcă nu necesită aparatură tehnică complicată;
- b) sensibilă, deoarece dă rezultate pozitive într'un procent mai mare cu serurile sifilitice, decât celelalte reacțiuni întrebuițate în diagnosticul sifilisului. Într'un mic procent sensibilitatea este chiar în dauna specificității reacțiunii, însă suntem de părere ca în acest domeniu mai bine să greșim în plus decât în minus. Publicațiuni diverse, rapoartele ultimelor congrese de serologie, pledează în favoarea eficienței acestei reacțiuni.
- c) este apoi practică, fiindcă o putem adapta anchetelor monografice și executa în condițiuni cum sunt de exemplu cele din comuna Măguri.

* Din cadrul biologic a monografeii satului Măguri, făcută de gruparea Astrei „Gând Românesc” în vara anului 1934. Monografia a fost inițiată de Profesorul Dr. Iuliu Hațieganu, organizată și condusă de către Doc. Dr. L. Daniello.

O parte din probe au fost examinate și prin reacțiunea de fixare a complementului B. G. — Wassermann la Inst. de Igienă și Igienă Socială din Cluj.

Instalațiunea provizorie de Röntgen din comună, ne-a permis să confirmăm radiologic unele cazuri cu determinări specifice viscerale ca aortita sifilitică.

S'au cercetat în total din punct de vedere serologic sângele alor 891 persoane, adică 55.8% din populația comunei, în majoritatea lor adulți din ambele sexe. Tabela Nr. 1.

Tabela 1. — Distribuția populației examinate pe grupe de vârstă și sex.

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0—12 ani	33	29	62
13—19 „	71	56	127
20—64 „	329	317	646
65—	37	19	56
Total	470	421	891

Din tabloul populației recensate în 1930 (Tabl. Nr. 2.) se vede că am cercetat într'o proporție mare 86.7% adulți între 20—64 ani. Sub 19 ani și mai ales între 0—12 ani procentul celor examinați a fost mic, din cauza greutăților ce le întâmpinam la recoltarea probelor. Având astfel în mare parte populația adultă examinată, rezultatele sunt considerate concludente.

Tabela 2. — Populația comunei Măguri pe grupe de vârste și sex, după recensământul din 1930.

Vârsta	Bărbați	Femei	Total
0—12 ani	263	240	503
13—19 „	125	131	256
20—64 „	362	383	745
65—	63	31	94
Total	813	785	1598

Din totalul populației examinate am găsit în 71 cazuri rezultate pozitive. În tabela Nr. 3, cazurile sunt repartizate pe grupe de vârstă

Tabela 3. — Cazurile cu reacțiunea Kahn pozitivă repartizate pe grupe de vârstă și sex.

Vârsta	Bărbați	Femei	Total	
			cifre crude	%
0—12 ani	2	1	3	4.8
13—19 „	—	4	4	3.1
20—64 „	33	24	57	8.8
65—	5	2	7	12.5
Total	40	31	71	8.0

și sex, iar procentele sunt cazurile cu reacțiunea pozitivă calculate la populația examinată.

Rata morbidității sifilisului după seroreacțiunea Kahn, pe întreaga populație examinată este deci de 8.0%. Maximum de frecvență e la populația de vârstă de peste 65 an (12.5%), apoi între 20—64 (8.8%). Bărbații contribuie într'un procent de 8.5%, iar femeile în 7.4%.

Formele clinice sub cari s'au prezentat diferitele manifestări sifilitice la cele 71 cazuri pozitive au fost următoarele:*

sifilis ereditar	6 cazuri
„ primar	3 „
„ secundar	4 „
„ terțiar	5 „
„ nervos	4 „
„ latent și visceral	49 „

Frecvența sifiliticilor găsită este mare în comparație cu alte comune rurale și este mult superioară datelor oficiale (mult sub realitate) de 10 sifilitici la 1000 locuitori pe întreaga țară.

* O parte din datele clinice au fost obținute dela Serviciul Sanitar al Circumscripției Rechetău prin bunăvoința Doctorului I. Perhajița.

Exacerbarea morbidității sifilisului în aproape toate colectivitățile în anii de după războiu, a început să diminueze grație măsurilor luate. Comuna Măguri n'a scăpat de acest flagel și a dat o contribuție grea. Lipsa cunoștințelor de igienă elementară, situația precară culturală și economică, a contribuit mult la sifilizarea populației într'un grad așa de mare, infecția sifilitică fiind una dintre vitregile și puține urme pe cari le-a lăsat civilizațiunea în aceasta regiune. Rezultatele anchetelor medico-sociale făcute înainte, au stigmatizat apoi populația Munților Apuseni, ca una din cele mai infectate regiuni din țară. Comparând însă datele și situația de atunci, cu rezultatele găsite acum, constatăm o diferență semnificativă și o ameliorare simțitoare.

Prin înființarea Plasei Sanitare Model Gilău, în 1930, Măguri a avut favorul de a fi cuprins în această plasă dispunând azi de o Casă de Ocrotire în cătunul Rechetău, condusă de un medic de Circumscripție și ajutat de o soră de ocrotire.

Rezumat :

În comuna Măguri din Munții Apuseni, s'a anchetat pentru depistarea cazurilor de sifilis 55.8% din întreaga populație, respective 86.7% din totalitatea indivizilor între vârsta de 20—64 ani. Dintre cei examinați s'au găsit cu rezultate pozitive 8.0%.

Summary.

A serological and clinical investigation was made, among the population of a village, located in the „West Mountains“ of Transylvania, to determine the incidence of syphilis.

Bibliografie.

O. Comșia, P. Avramoiu și I. Ardelean : Considerațiuni asupra serodiagnosticului sifilisului prin reacția Kahn, Clujul Medical Nr. 3, 1935.

A. Voina : Prostituția și boalele venerice în România. București, 1930.

Contribuția bolilor infecto-contagioase, turburărilor de metabolism și intoxicațiilor la producerea turburărilor mintale.

de
Dr. V. LUȘTREA.

În examinarea sindroamelor psihice trebuie să ținem seamă de doi factori, unul endogen și altul exogen. Vom cauta să analizăm pe cât ne stă în putință contribuția factorului exogen și din acesta numai bolile infecțioase, intoxicațiile și turburările de metabolism în producerea turburărilor psihice.

Tendința actuală în psihiatrie atribuie mediului ambiant sau factorilor exogeni o importanță destul de mare în producerea unor sindrome psihice și după unii autori împrejurările externe acționează asupra performanței unei persoane în 10—40%. Nu este mai puțin adevărat însă că de foarte multe ori aceștia acționează asupra unei constituțiuni predispușe pentru afecțiuni psihice. Nu putem neglija factorul endogen sau psihogenetic în examinarea unui bolnav psihic. Prin el trebuie să înțelegem o predispoziție nativă pe cari cauze secundare pot să o scoată în evidență. Nu aceasta însă vrem să examinăm și vom spune numai atât despre el, că este ereditar și că în multe cazuri numai ținând seamă de el putem avea o explicație justă a faptelor clinice.

Ne vom ocupa de aportul bolilor toxi-infecțioase în producerea turburărilor psihice. Este interesant de știut dacă bolile infecțioase pot să cauzeze tulburări psihice și mintale pe un teren care în lipsa cauzei producătoare de boală ar fi rămas integru. Se pare că boalele infecțioase a căror agent patogen are o afinitate pentru substanța nervoasă sunt în stare să lase după ale turburări mintale mai mult sau mai puțin profunde. În fruntea lor stă *encefalita letargică* care lasă sechele nervoase cam în 33% din cazuri. Turburările produse de ea pot să fie uneori ușoare, dar în cele mai multe cazuri sunt grave și incurabile, constituind parkinsonismul. Leziuni mai puțin serioase și mai rari din punct de vedere al intelectului lasă și *poliomielita*. Afară de aceste boli toxi-infecțioase cu afinitate specială pentru substanța nervoasă sunt și altele cari o pot leza. Sunt cunoscute de medici sindroamele maniacale din cursul *febrei tifoide*, în perioada afebrilă pot surveni obnubițații excitații epileptoide și chiar folii reziduale. Nu

sunt rari fenomenele nervoase în cursul *tifosului exantematic* sau al *gripei* însoțite de halucinațiuni, delir, etc. *Pneumoniile* în evoluția lor au un cortegiu de fenomene nervoase de delir, halucinațiuni etc.

În primii șase ani de viață survin defecte mintale datorite complicațiilor *pojarului*, *tusei convulsive scarlatinei* etc. și acestea s'ar explica prin faptul că în asemenea cazuri se produce o encefalitică infecțioasă. *Meningita cerebro-spinală* de foarte multe ori lasă urme în dezvoltarea intelectuală a celui ce a suferit de ea. Sunt cunoscute reacțiunile nervoase ce survin după vaccinarea în *febra galbenă* precum și *encefalitele post vaccinale*.

Asupra dezvoltării intelectuale a copilului pot avea urmări și bolile toxi-infecțioase ale mamei din timpul sarcinei; *malaria* sau *gripa* la mamă pot să aibă un răsunet asupra copilului astfel ca el să nască cu o alterațiune psihică. În foarte rari cazuri și *tuberculoza* mamei poate să acționeze defavorabil asupra psihicului la copil, de altfel este cunoscut faptul că, la tuberculoși există un contrast între starea lor generală și psihicul lor, fiind influențați de toxinele tuberculoase din circulație cari produc o hiperemie a creierului.

Nu se știe cum produce turburări psihice *reumatismul*, dar sunt cunoscute și în această boală cazuri în care survin fenomene de ordin nervos.

Corea infecțioasă la copil poate să-i producă alterațiuni psihice cari de cele mai multe ori se traduc prin lipsa de inițiativă.

Dintre bolile toxi-infecțioase cu entitate clinică bine stabilită ne rămâne să studiem încă efectele pe care le produce *sifilisul* asupra psihicului. El poate fi acuzat ca producător al celor mai felurite sindrome neuro-psihice chiar și atunci când prin metodele actuale de laborator nu-l putem pune în evidență. Sifilisul se transmite direct dela părinți la copii. Din statisticele instituțiilor pentru deficienți mintali a statului Massachusetts reiese că sifilisul părinților este asociat cu defecte mintale la copiii internații în 6%. Formele clinice sub care se prezintă sunt foarte polimorfe, dar rămâne ca cea mai reprezentativă paralizia generală. Dacă analizăm însă formele sub care se prezintă la copii în cazuri de transmisiune congenitală constatăm că sistemul nervos este foarte mult impresionat. Multe meningite și encefalite au la bază sifilisul. Convulsii, cefalee persistentă, vertigii pot să fie cauzate de el. În sfera intelectuală pot surveni turburări ale caracterului și o stare de torpoare fără să mai amintim cazurile în cari el produce o oprire în dezvoltare intelectuală, imbecilitate și idiotie. Epilepsia are de multe ori în istoric, sifilisul ca agent producător. Coreea

în mare parte își are pregătit terenul de către sifilis și pe care o infecțiune banală ca reumatismul poate să o declanșeze.

Am căutat până aici să arătăm în ce măsură bolile toxi-infecțioase pot să producă turburări psihice pe un teren integru din punct vedere psihopatologic și unde ele s'au putut stabili datorită împrejurărilor în care a evoluat boala. Tot aici trebuie să amintim că în unele cazuri, bolile toxi-infecțioase dacă momentan nu produc turburări psihopatice pot debilita organismul, pregătind terenul pentru evoluția diferitelor complexe psihice, ce se pot declanșa cu ocazia unei cauze neînsemnate care în împrejurări normale ar rămânea fără efect.

Voiu căuta să arăt și rolul *infecțiilor nespecifice* sau de focar în producerea unor turburări psihice. Fără îndoială că în aceste cazuri există și o constituție psihopatică pe care infecțiunile o activează scoțându-o în realitate. Focarele infecțioase de cele mai multe ori nu se fradează prin nici un simptom și trebuiesc căutate cu grijă ca să poată fi evidențiate. Ele sunt adevărate întreținătoare de turburări psihice. După Graves care a urmărit timp de 10 ani 2056 bolnavi psihici aceste focare neînsemnate au fost aflate în 69% localizate mai ales în cavitatea bucală și în sinusurile feței; Hunter a aflat infecțiunea bucală la 79% din bolnavii mintali. Alți autori o găsesc, dar într'un procent mai mic. Pentru depistarea acestor focare să se examineze cu toată atenția organele cari pot fi sediul lor, cavitatea bucală, sinusurile și tractul intestinal, mai cu seamă se va combate staza.

Turburările psihice din *abcesele celebrare* se datoresc pe de o parte infecției iar pe de altă parte iritației și compresiunii.

În sarcină pe lângă faptul că starea generală e schimbată, focare infecțioase latente pot contribui la declanșarea formelor clinice de confuzie mintală și stări depresive. Dacă aceste forme se repetă cu ocazia unei noi sarcini, pronosticul lor este grav și se poate stabili o formă schizofrenică care să persiste. Autointoxicația în producerea acestor fenomene își are și ea partea sa.

Turburările de *metabolism* pot acționa asupra psihicului fie prin secrețiile interne alterate fie prin produsele de desasimilație cari nu se pot elimina din diferite cauze, — rinichi ficat —. Nu voi aminti decât câteva die cele mai cunoscute cum sunt cele din *mexidem*, din *Basedow*, din *idioșia timică* din *cretinism*, din *afecțiuni a le capsulelor suprarenale* când intelectul este oprit în dezvoltare sau efectivitatea este atinsă.

Sunt cunoscute *psihosele genezice* care se datoresc schimbării sau alterării funcțiunii glandelor sexuale. Coreea femeilor gravide este

însoțită de fenomene de iritabilitate, exitație sau confuzie și după Bumke în 75% este mortală. După unii autori aceste turburări n'ar fi mai frecvente la tipuri constituționale patologice ca la persoane normale. Aceasta ar avea o explicație în faptul că această perioadă de viață cuprinde vârsta când apar cu predilecție fenomenele schizoide.

În *uremie* în formă acută își fac apariția halucinațiuni vizuale și imagini delirante iar în cea cronică se poate instala o folie residuală. Tot aici credem potrivit a aminti că și *sindromul pelagros* poate fi în etiologia unor forme maniacale, melancolice, confusive sau fobii.

Ne mai rămâne să vedem influența substanțelor toxice asupra psihicului. Dintre ele vom urmări numai efectele pe care le produce alcoolul, autorul atâtor rele. Este bine să amintim că toxinele și otrăvurile pot cauza turburări în plasma germinativă cari să se transmită ereditar. Chestiunea eredității alcoolice nu este deplin stabilită și experiențele pe animalele inferioare nu sunt concludente. Se poate spune însă că sunt cazuri în care își exercită influența sa nefastă asupra produsului de concepție. Statisticile arată că un mare procent din idiozii sunt copii de alcoolici și chiar dacă alcoolismul nu se moștenește ca atare, el produce o stare psihopatică în care stimulul alcool este declanșant pentru diferite fenomene psihice, impulsivitate, afectivitate turburată și control mintal deficient. Efectele lui imprimă sistemului nervos o stare care poate să varieze dela hiperexcitabilitate până la demență. Statisticile, cari arată efectele alcoolului asupra sistemului nervos, sunt destul de variate. La adulți alcoolul este în 17% la baza turburărilor mintale grave ca manie, confuzie mintală, melancolie, paranoie, schizofrenie fără să mai amintim delirum tremens. Se pare că psihoza periodică se prezintă cel mai frecvent. Dacă se iau în considerare și turburări mai ușoare ca excitabilitate, incoerență de idei, turburări a le memoriei, atunci proporția alcoolicilor cu alterațiuni psihice se ridică la 50%. De multe ori dacă alcoolul singur nu poate duce la sfârșit opera sa de degradare, atunci i se asociază și sifilisul și prin acțiunea lor sinergică își ating scopul. Sunt cazuri cu ereditate psihopatică încărcată cari totuși ar putea să rămână în limite normale dacă ar fi scăpat de acțiunea alcoolului, în aceste împrejurări alcoolul servește numai ca un declanșator a unor stări latente.

Este important de cunoscut cum acționează acești factori externi asupra sistemului nervos.

Levis Bruce a fost primul care a emis ipoteza că toate boalele mintale au la originea lor leziuni degenerative a substanței nervoase care ar fi produse de substanțe toxice sau complicații septice. Simp-

tomele nervoase sunt secundare cauzelor de mai sus și aceluiași simptome fizice nu le corespund totdeauna aceleași tulburări psihice fiindcă unele creere sunt mai rezistente față de o toxină, iar altele reacționează foarte intens la cantități mici. La aceste persoane mecanismul reacțiunii față de toxinele bacteriene este defectuos în sensul că celulele lor nervoase au o tendință ca să le fixeze, făcându-se incapabile de o funcțiune normală. Dacă acțiunea proteinei microbiene asupra sistemului nervos este de lungă durată, alterațiunile somatice celulare produse pot fi ireversibile și funcțiunea celulară poate să fie compromisă pentru totdeauna.

În cazul tulburărilor de metabolism fenomenele produse se datoresc imposibilității de eliminare de către organele de epurajie — ficat și rinichi — a substanțelor nocive ce rezultă din ardere. Aceste substanțe nocive sunt reținute în organism de multe ori în timpul sarcinei sau lactației producând o autointoxicație. Despre alcool nu trebuie să spunem prea mult fiindcă afinitatea lui față de substanța nervoasă și proprietatea lui de a dizolva lipoizii îi permit să pătrundă cu destulă ușurință prin membrana celulei nervoase și să acționeze direct asupra protoplasmei ei. Nu trebuie să credem că aceste mecanisme de acțiune lucrează separat unele de altele. În special glandele endocrine sunt acelea cari iau parte activă la producerea fenomenelor nervoase lucrând sinregic pentru același scop. Nu trebuie să trecem sub tăcere faptul că la instalarea tulburărilor nervoase în aceste condițiuni contribuie foarte mult și starea constituțională.

În urma acestui examen rapid al cauzei tulburările mentale s'a putut vedea că există cazuri în cari bolile infecțioase pot să le producă pe un teren integru din punct de vedere psihopatic, dar mai multe șanse să se declanșeze sunt atunci când irefecțiunea sau intoxicațiunea evluuează pe un teren predispus. Izolat luate bolile infecto-contagioase pot deci să producă tulburări psihice și mintale dar numărul acestora e disparent, așa încât nu se poate stabili nici o legătură între curba bolilor mintale și epidemii. Curburele tulburărilor mentale și a bolilor infecto-contagioase nu se suprapun, așa că grafic nu se poate constata nici o corelație. Din punct de vedere statistic iar nu se poate stabili nici o relație fiindcă epidemiile durează relativ puțin, iar bolile mintale au o evoluție lungă cu un debut insidios care de multe ori nu permite precizarea agentului etiologic. Niți în ce privește evoluția sezonieră a bolilor contagioase și maladiile mintale nu există vre-o relație.

În concluzie putem spune bolile infecto-contagioase și tulburările:

de metabolism în cazuri izolate pot cauza turburări psihice dar acestea sunt foarte puțini raportate fiind la numărul mare a cazurilor de boli infecțioase mai ales în epidemii. Când evoluează pe un teren predispus atunci șansele să producă un dezechilibru psihic sunt mai mari.

Trebuie să amintim că cele mai multe din aceste turburări mintale sunt trecătoare afară de cele cauzate de encefalita letargică, sifilis, alcool și în unele cazuri de psihoze genezice totuși atunci când ele sunt produse pe un teren predispus pentru afecțiunile psihice îmbracă o formă mai gravă și de cele mai multe ori persistentă.

Zusammenfassung: Der Verfasser betrachtet einige Krankheiten die mehr oder weniger dauerhafte Störungen verursachen können.

Bibliografie.

M. T. Morgan: Les infections et les intoxications considérées comme causes déterminées des troubles mentales. *Bullet de l'off international d'Hyg publique* 1937.

Reiter: Du rôle de maladies infectieuses, intoxications et autres facteurs étiologiques dans l'étiologie des maladies mentales et de troubles mentaux. *Bullet d'off, intern. d'Hygiene publique* 1937.

Strömger: Est-il possible de démontrer un relation statistique entre la fréquence des maladies infectieuses et la fréquence des cas récentes d'alienation mental? *Bullet. d'off. international d'Hyg. publique* 1937. I. Henryer *Hygiene mentale d'enfance*. Le Mouvement sanitaire Nr. 139.

B. I. Logre: Terrain et troubles psychiques. *Le Mouvement sanitaire* Nr. 127—1934.

Ionășiu Stoescu și Mateș: Contribuțiuni la studiul factorilor exogeni în crearea și menținerea inapoițiilor mintali la sate. Nr. 5 al societății de psihologie medicală. Sibiu.

M. Rosoneau: Preventive Medicine and hygiene.

A. Dimulescu: Asupra mecanismului de producere al formelor clinice în unele psihopatii și psihoze — rolul constituțiilor mintale — Studiu clinic. *Mișcarea medicală română*. Anul IX Nr. 11—12 și anul X Nr. 7—8.

L. Martin și G. Brouardet: *Traité d'hygiène*.

Organizarea cercului cultural al „Astrei“.

Referat ținut la conferința președinților de despărțăminte ale „Astrei“
ținută în Cluj la 14 Mai 1938

de
IOSIF GOȘTEANU
inspector școlar.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român „Astra” în tot timpul existenței sale de peste trei sferturi de veac a stat neconținut în slujba ridicării culturale a poporului dela sate.

Deși la început „Astra” a fost mai mult o academie selectă, întrunind în cadrele ei tot ce avea națiunea română de dincoace de Carpați mai reprezentativ din punct de vedere cultural și social, totuși această distinsă academie s'a considerat în primul rând un stat major diriguitor al luptei pentru desrobirea poporului din robia ignoranței.

Alături de grija pentru promovarea și îndrumarea literaturii, a creației artistice și a mișcării culturale în general, Asociațiunea și-a îndreptat o mare parte din activitatea sa spre jărănimea dela sate, ținând trează conștiința națională, realizând unitatea românească peste despărțirile confesionale și răspândind lumina culturii până în cele mai depărtate sate.

Cercetarea atentă a statutelor Asociațiunii, modificate din vreme în vreme, ne dovedește grija tot mai mare a conducătorilor pentru îndrumarea culturală a poporului. Fiecare modificare de statut înseamnă un pas înainte spre strângerea legăturilor cu masele poporului. Astfel iau ființă dela o vreme despărțămintele, apoi mai târziu agențiile prin cari „Astra” își face intrarea în sate. În fine agențiile se transformă în cercuri culturale cu un program de activitate mai cuprinzător și cu posibilități de inițiativă locală.

Această strânsă legătură cu poporul a fost fără îndoială principiul cel mai viabil în organizarea funcțională a „Astrei”.

După război „Astra”, — eliberată de o parte din răspunderile culturale avute în trecut, cari au trecut în parte asupra statului român și a diferitelor instituții culturale din cadrul mării al țării, — a putut să-și îndrepte toate preocupările sale asupra problemelor culturii populare, devenind această preocupare legitimarea principală a continuității existenței sale, în împrejurările noi ale vieții naționale, în urma realizării unității politice.

Cu toate greutățile întâmpinate mai ales din cauza indiferentismului intelectualilor, cari în bună parte și-au pierdut conștiința misiunii și răspunderii lor ca îndrumători ai poporului, în timpul traversării prin smârcul policianist al anilor de după război, „Astra” a continuat să meargă mereu înainte pe calea trasată de mării săi conducători din trecut. Cu tot climatul arid al anilor de după război, cari au uscat în multe suflete idealismul de altădată, datorită unui mănunchi restrâns, dar perseverent, de luptători rămași fideli în jurul „Astrei” se limpezesc rosturile ei viitoare în viața neamului.

După ce și-a făurit o nouă ideologie culturală, conformă cu interesele permanente ale națiunii, „Astra” pășește la noi și curajoase realizări. E destul să amintim acea admirabilă organizație de avânt idealist, grefat pe o vigoare fizică și disciplină națională impresionantă „Șoimii Carpaților”, cari au convins și pe scepticii incorrigibili, că țărănul român e capabil de mari realizări, când are conducători adevărați, cari știu să găsească calea spre sufletul lui. N'am putea să nu menționăm și Școlile țărănești ale Aștrei, cele dintâi în țară, cari s'au răspândit cu repeziune aproape în toate despărțămintele și constituiesc cele mai nimerite instituții, ce ar trebui permanentizate, în serviciul unei adevăratei culturi populare țărănești.

Aceste două mari realizări ale aștrei o îndreptățesc la o binemeritată mândrie, dar ele nu sunt singurele înfăptuiri. Mai sunt și altele, între cari mai ales munca intensivă desfășurată de unele despărțăminte merită o neprecupețită recunoștință.

„Astra” poate fi sigură pe destinele ei viitoare. Atunci când avânturile fine-rești pline de vigoare ale prezentului se împletesc într'o desăvârșită sinteză cu tradițiile trecutului, spre împlinirea idealurilor viitoare ale neamului, mersul e neșovăitor, sigur de sine și orice piedeci se vor ivi în cale vor fi biruite.

* * *

Bazată pe tradițiile sale culturale din trecut și pe realizările prezente „Astra” are și dreptul și datoria să examineze toate problemele culturale ale poporului român, indicând soluțiile cele mai potrivite și înfăptuindu-le prin activitatea sa viitoare.

Una din problemele mari, cari așteaptă o urgentă deslegare, este organizarea culturală a satului românesc. Această organizare depinde de o bună reorganizare a cercurilor culturale ale Aștrei. Problema desigur nu e nouă. A rămas însă nerezolvată sau mai bine zis neînăptuită.

Trebuie să recunoaștem că cercurile culturale ale Aștrei la sate, în stadiul în care se găsesc astăzi, nu constituiesc acel „organism viu, cu putere creatoare, cari să câștige interesul tuturor pentru chestiunile și lucrările de cultură”, cum definește atât de potrivit art. 33 din regulamentul Aștrei rostul cercului cultural.

În multe comune cercurile culturale sunt inexistente, în altele au o existență fictivă, sau cum s'ar zice există numai pe hârtie. Acolo unde există realmente, de regulă n'au o existență normală, ci mai mult una impusă din afară prin personalitățile marcante ce stau în fruntea despărțămintelor. Cu un cuvânt cercurile culturale ale Aștrei sunt lipsite de viabilitate launtrică și dispar îndată ce despărțământul respectiv nu le susține printr'o activitate persistentă.

Această stare anormală impune o grabnică rezolvare. Trebuie găsită o nouă formă de organizare mai potrivită realității vieții sătești, căci cea sfatorită în regulamentul actual n'a dat rezultate satisfăcătoare.

Problema reorganizării cercurilor culturale ale Aștrei are o importanță deosebită și pentru motivul că printr'o bună rezolvare și printr'o activitate stăruitoare din partea despărțămintelor ar putea fi activată țărănimea și muncitorimea în cadrele Aștrei, ceea ce ar avea consecințe foarte fericite atât sub raport cultural, cât și ca posibilități de resurse materiale.

Încercările empirice făcute de subsemnatul în comuna Dârlos, județul Târnava Mare, îndreptățesc speranțele cele mai optimiste pe acest teren. Aceste încercări făcute după îndelungate studii teoretice asupra problemelor culturii populare și după repetate experiențe empirice, au dus la concluziile ce vor fi expuse mai jos. Desigur

o parte din aceste principii stabilite sunt poate identice cu cele la cari a ajuns și „Astra“, deși poate lucrurile au fost privite prin perspective deosebite. Se prea poate ca prin activitatea mea de cercetător al problemelor culturii populare să fi făcut numai verificări noi la adevăruri vechi. Oricum însă am câștigat o mare experiență pe acest teren, căci ani de zile n'am avut alt ideal decât să studiez, să experimentez și să stabilesc cea mai potrivită formă de organizare culturală pentru statul românesc. Concluziile la care am ajuns sunt următoarele :

1. O activitate culturală temeinică nu se poate realiza în sat decât printr'o societate culturală locală în permanentă funcțiune.

Această organizație culturală locală trebuie să aibă următoarele meniri :

- a) să stabilească o conlucrare între toți factorii culturali din sat ;
 - b) să fixeze un program de lucru adecvat nevoilor locale și posibilităților de realizare ;
 - c) să asigure durabilitatea și continuitatea muncii culturale în sat ;
 - d) să refacă legătura strânsă ce trebuie să existe între intelectuali și săteni.
- (Această legătură, atât de puternică în trecut în Ardeal și Banat, a fost grav avariata de politicianismul orb al anilor de după război).

2. Într'un sat nu poate activa cu sorți de isbândă decât o societate culturală unică.

La sate sunt prea puține elemente capabile de realizări culturale. Unirea lor într'un mănunchi trebuie să fie un imperativ categoric. Acolo unde sunt neînțelegeri, deseori nu se poate realiza nimic bun și temeinic pe teren cultural. În satele unde din cauza ambițiilor personale se înființează două sau mai multe societăți culturale, de regulă după o perioadă de agitație sterilă, toate societățile sfârșesc într'o totală inactivitate.

O singură societate culturală în sat înseamnă concentrare de forțe, program unic și evitarea oricărei risipe inutile de eforturi și cheltuieli.

3. Societatea culturală sătească trebuie să îndeplinească funcții multiple.

Tocmai din motivul că într'un sat sunt prea puține persoane capabile de realizări culturale, societatea culturală locală trebuie să îndeplinească funcții multiple. Ea se va strădui să realizeze tot ce poate face în sat pe diferitele terene de activitate. Alături de lucrările culturale în sensul restrâns al cuvântului va face și alte înfăptuiri, fie cât de minime, și pe teren sanitar, economic, gospodăresc-casnic, social, etc..

Dela o vreme încoace în satele noastre se face un adevărat abuz cu înființarea a fel și fel de societăți, comitete și comisii în vederea unor scopuri foarte diferențiate. Acest procedeu e foarte greșit. E adevărat că în activitatea de creație științifică și culturală această neconținută diferențiere, bazată pe principiul divizionii muncii își are deplina ei îndreptățire. Dar ceea ce e posibil în centrele mari, în special în centrele universitare, nu se poate face la sate, căci e o adevărată absurditate ca același învățător sau preot să figureze în 30—40 de comitete și comisii cu cele mai variate atribuții.

În locul acestei risipe inutile de forme și timp e mai bine ca o singură organizație culturală să se străduiască să facă tot ce poate în sat. Firește acolo unde împrejurările permit se pot înființa și întovărășiri cu atribuțiuni limitate într'un domeniu anumit. În special e de dorit ca alături de organizația culturală să se înființeze și o organizație economică pe baze cooperatiste. În domeniul cultural însă organizația unică în sat trebuie să fie un imperativ categoric. Dealifel în ultimul timp și în domeniul

economic organizația cooperatistă unică cu funcții multiple se impune tot mai puternic.

Bine înțeles că în activitatea sa multiplă societatea culturală sătească trebuie să se conducă de un ideal cultural unic, bineprecizat.

4. *Societatea culturală din sat trebuie să treacă îndată după înființare la înfăptuire.*

Țăranul vede în primul rând faptele concrete. Abstracțiunile nu-l conving ușor. Chiar și limbajul lui este mai plastic, mai plin de elemente concrete, decât al intelectualului. Deaceia societatea culturală sătească, ținând seama de mentalitatea caracteristică a țăranului, trebuie să treacă imediat după înțelegerea ei la realizări concrete, la înfăptuiri vizibile în sat.

Aceste realizări să fie stabilite ținând seama de dorințele poporului, de cele mai arzătoare nevoi locale, precum și de posibilitățile de înfăptuire. Mai bine să se facă un program de activitate mai restrâns, dar care să poată fi înfăptuit integral, decât un program vast, care însă să nu poată fi îndeplinit decât într-o prea mică parte, încât disproporția dintre planul proiectat și realizarea împlinită să devină o cauză producătoare de scepticism și descurajare.

Să ne ferim mai ales de așazisul „foc de paie”, mistuitor al bunelor intenții neînsoțite de perseverență.

5. *Societatea culturală sătească nu poate fi concepută fără participarea activă a țăranilor.*

Una din cele mai mari greșeli săvârșite în munca de culturalizarea satului este neglijarea participării active a țăranilor la opera de ridicare culturală a satului. Susțin sus și tare că o societate culturală sătească, care n'a reușit să facă din țărani membri activi, n'a făcut încă aproape nimic pentru ridicarea culturală a satului.

Persistă încă obiceiul de a trata pe țăran element pasiv în cadrele societății culturale. Chiar și „Astra” are o categorie de membri ajutători în statut, care desigur e anume rezervată țăranilor și tuturor celor din pătura de jos a poporului. În trecut această categorie de membri ajutători și-a avut rostul ei, căci erau alte condiții, dar astăzi în epoca democrației sau a națiunii totalitare nu-și mai are îndreptățirea nici din punct de vedere social.

Dar dacă țăranul poate fi considerat numai ca membru ajutător într-o societate culturală orășănească, în schimb într-o societate culturală sătească nu poate fi decât membru activ. Societatea culturală sătească trebuie să ajute la promovarea culturii populare sătești, iar realizarea acesteia nu se poate concepe decât prin activitatea proprie a țăranilor. Țăranul român, care a dat atâtea realizări în domeniul literaturii și artei populare, are toată îndreptățirea să fie membru activ în societatea culturală sătească. Fără participarea activă a poporului această și-ar pierde rațiunea ei de existență.

6. *Societatea culturală sătească să se susțină în primul rând din contribuția țăranilor deveniți membri activi.*

Un popor nu se poate ridica decât prin munca sa proprie. Un sat nu este culturalizat cu adevărat decât atunci când țăranul contribuie el însuși pentru ridicarea sa culturală. În consecință datoria esențială a societății culturale sătești este de a face educația țăranului să dea propriul său obol pentru culturalizarea sa.

Aceasta trebuie să fie principiul fundamental al oricărei activități culturale sătești. Cu burse și stipendii se poate ajuta indivizilor singuratici, dar nu poporului. Mi-am format o convingere absolut fermă că cel mai greșit procedeu este acela de a da țăranilor totul în mod gratuit. Prin acest procedeu se face cel mai mare rău

țărânelui pentru că i se dă iluzia că ridicarea lui s'ar putea face și fără străduința lui proprie. Ori nu este nimeni în lume în stare să ridice un popor printr'o operă filantropică. Repet: opera filantropică poate ajuta persoane izolate, dar nu un popor. Statul cu imensele lui averi și posibilități și totuși nu poate ridica poporul întreg fără muncă stăruitoare din partea acestuia. Iar în cazul nostru statul nu poate asigura nici măcar principiul gratuității învățământului primar, care deși înscris în constituție de multe decenii e încă un simplu deziderat. O propagandă culturală bazată pe filantropie duce foarte repede la secătuirea mijloacelor, după care în mod normal urmează stagnarea aproape totală a activității. Așa că în loc de progres cu acest procedeu ajungem la regres cultural.

Deaceia trebuie să fim de acord cu Carnegie când spune că „Pomana întârzie progresul unei națiuni”.

Firește e departe de noi gândul de a nesocoti jertfa unor oameni idealști, cari înțeleg să aducă o jertfă materială importantă pentru ridicarea poporului. Acești mecenafi în toate timpurile s'au bucurat de recunoștința unanimă a poporului, iar astăzi sunt cu atât mai prețuiți, cu cât numărul lor e din ce în ce mai mic. Obolul lor aduce o posibilitate de intensificare a activității culturale, mai ales dacă e în mod chibzuit întrebuințat. Totuș nevoile culturale ale poporului sunt atât de mari, încât contribuția rarilor mecenafi n'o poate acoperi. Deaceia numai contribuția proprie a poporului poate asigura mijloace suficiente.

Îată dar care este cheia spre a găsi secretul reușitei în așazisa culturalizare a satului.

Pentru „ASTRA” problema această prezintă o deosebită importanță, căci dacă ea ar reuși să prindă rădăcini temeinice la sate, prin crearea unor cercuri culturale în cadrul cărora țărâniea să se înregimenteze în mod activ, mișcarea culturală a satelor ar lua un avânt nebănuît.

Pentru a putea atrage țărâniea și în general populația satelor și orașelor, cercul cultural „Astra” trebuie să aibă o organizație funcțională bazată pe realități.

Populația satelor, exceptând copiii, se împarte după structura sa sufletească în următoarele 4 categorii: bărbați, femei, tineret de ambeșexse și intelectuali. Cercul cultural nu poate să nu țină seama de aceste categorii sufletești și va trebui astfel organizat ca în cadrul lui toate cele 4 categorii să găsească o grijă deosebită pentru interesele lor de ordin cultural. În consecință un cerc cultural complet organizat va trebui să aibă în cadrul său intern următoarele suborganizațiuni:

1. Un cerc al intelectualilor;
2. O secție locală a bărbaților români;
3. O secție locală a femeilor române;
4. O secție locală a tineretului român de ambeșexse, înglobat în organizația „Șoimii Carpaților”.

Rostul acestor suborganizațiuni ar fi următorul:

I. *Cercul intelectualilor* va căuta să strângă într'un mănunchi pe toți intelectuali satului, cultivând armonia locală. Ei vor studia problemele culturale locale, vor fixa un plan de activitate culturală și se vor strădui să-l înlăptuiască. Unitatea intelectualilor asigură în primul rând reușita muncii culturale în sat.

Cercul intelectualilor poate să aibă și o activitate în legătură cu interesele culturale speciale ale intelectualilor.

II. *Secția locală a bărbaților români* va fi o adevărată societate culturală țărânească. Prin ea se ajunge la conducerea de sine, la disciplina liber consimțită, care

dă roadele cele mai bune. În cadrul secției țărării au inițiativă liberă pentru a se strădui ei însăși pentru propria lor înălțare culturală. Secția locală îndeplinește un rol educativ de o însemnătate considerabilă și ea este cea mai bună școală a țăranului.

III. *Secția locală a femeilor române* va îndeplini aceleaș rosturi ca și a bărbaiților, dar firește ținând seama de interesele specifice ale țărâncii.

Inrolarea femeilor în cadrele cercului cultural are o importanță tot așa de mare ca și activarea țăranilor. Femeile fiind mai docile, pot ajunge uneori la rezultate superioare bărbaiților, cari au fost viciași de demagegia politicianistă.

IV. *Secția tineretului* va fi încadrată în Șoimii Carpaților. Admirabilele realizări ale acestei organizații sunt o cheazășie sigură că tineretul are în organizația șoimilor cea mai nimerită încadrare și cea mai potrivită îndrumare. Organizația „Șoimii Carpaților” înfăptuește într'un mod desăvârșit idealul educativ al „Ăstreii”, fiindcă a ieșit tocmai din strădaniile celor cari au făurit noua ideologie culturală a „Ăstreii”.

Cercul cultural „ĂSTRA” va îndruma și coordona activitatea tuturor secțiilor componente ca suborganizațiuni. Comitetul cercului cultural va fi compus din reprezentanții tuturor suborganizațiunilor, realizând unitatea locală prin însăși compunerea lui. Cercul va administra fondurile comune și se va strădui să clădească sau să achiziționeze o casă națională a „Ăstreii” în localitate.

Firește că organizarea cercului cultural „ĂSTRA” nu va fi identică în orice localitate, ci va depinde de numărul membrilor. Acolo unde numărul membrilor va fi prea mic, cercul va avea o organizație unitară, nedivizată pe suborganizațiuni. Suborganizațiile se vor crea pe măsura creșterii membrilor și necesităților ce se vor simți.

Secțiile locale ale bărbaiților și femeilor, dacă au un număr mai mare de membri, se vor putea diviza în subsecții. Subsecțiile vor fi deci suborganizațiile secțiilor, cari au administrație autonomă. Subsecțiile se constituiesc exclusiv numai prin împărțirea membrilor după așezarea lor teritorială. O subsecție va avea în mod normal între 20—30 membri, afară de cazul când o așezare izolată reclamă creierea unei subsecții cu un număr mai mic de membri.

Subsecțiile sunt asemănătoare cu așazisele vecinătăți, pe cari le găsim pretutindeni la Sași. Ele există pe alocuri și la români, cari au imitat organizația săsească. Deosebirea dintre subsecțiile preconizate de noi și vecinătățile românești existente este că subsecțiile sunt strâns încadrate în secțiile cercului cultural, al cărui suborganizațiuni sunt, pe când vecinătățile sunt de sine stătătoare, neîncadrate într'o societate persoană juridică. Ele sunt numai simple înjghebări empirice ale țăranilor, fără norme scrise.

În Dârlos vecinătățile n'au existat la Români. Ele au fost create de organizațiile culturale ca subdiviziuni și s'au dovedit a fi de utilitate incontestabilă.

Subsecția este celula periferică a cercului cultural, prin care se realizează în modul cel mai desăvârșit legătura cu singularicii membri. Precum am amintit mai sus ea grupează pe membri după așezarea lor, adică cuprinzând membri dintr'o stradă sau cătun. Subsecția e condusă de un conducător ales dintre membri respectivi pe timp de un an. Conducătorul e responsabil de îndeplinirea punctuală a tuturor îndatoririlor membrilor din subsecția sa față de secție sau cercul cultural. În fiecare lună el merge din casă în casă și încasează cotizațiile și contribuțiile de tot felul. Sumele încasate le varsă casierului respectiv, care la rândul său îi emite chitanțe pe sumele vărsate. Convocările la adunări și în general toate comunicările se fac numai prin subsecții în modul următor: Președintele secției sau cercului trimite o convocare scrisă

fiecărui conducător de subsecție. Acesta la rândul său o fixează pe o tăbliță de lemn, numită „tabla“ vecinătății, și o trimite din casă'n casă fiecărui membru. Regula stabilită este că fiecare membru îndată ce a primit tăblița e dator să o transmită vecinului său în sensul unic stabilit, explicând neștiutorilor de carte conținutul convocării sau avizului. Convocarea deci merge din casă'n casă pe o parte a străzii și se întoarce din partea cealaltă la conducător, care din revenirea ei se încredințează că toți membri au luat cunoștință de cuprinsul ei. În caz contrar cercetează unde s'a oprit ceea ce nu se întâmplă niciodată, iar dacă s'ar întâmpla ar aduce o sancțiune severă pentru vinovat. În caz de recidivă membrul renitent va fi eliminat din subsecție și din secția respectivă. Cu acest sistem convocările și înștiințările se fac în modul cel mai conștiincios și în acelaș timp cu o mare rapiditate, căci cel mult într'o oră satul întreg este avizat.

Conducătorul subsecției conduce o evidență despre îndeplinirea tuturor obligațiilor statuare ale membrilor. În fiecare an subsecția ține o adunare în cadrul căreia se judecă toate abaterile și se caută modalitățile pentru evitarea oricărei abateri viitoare. La adunările generale ale secțiilor conducătorii de subsecții fac o dare de seamă despre activitatea subsecțiilor respective. Prin aceasta se trezește o ambiție bună între membri, fiecare subsecție năzuind să fie la loc de frunte în ce privește împlinirea punctuală a îndatoririlor.

Subsecțiile pot avea, în cadrul statutelor și regulamentelor, și activitate proprie. În special ele aduc contribuții prețioase pentru buna armonie și darea unui ajutor reciproc în momente grele, prin organizarea unui serviciu mutual prestat în natură pentru membrii subsecției. De exemplu la caz de moarte, zidire de casă, etc.

Subsecțiile ușurează enorm munca intelectualilor, lăsând membrilor țărani sau muncitori să facă ei însăși o serie întreagă de lucrări în interesul bunului mers al cercului cultural.

Organizarea cercului cultural pe bazele schițate în acest referat reclamă și o modificare asupra concepției adunărilor generale.

Adunarea generală nu trebuie considerată o simplă formalitate. Ea este dimpotrivă de o importanță covârșitoare în activitatea culturală a satului. Ea trebuie privită drept o școală pentru inițierea țăranului în problemele culturale care-l privesc. În acelaș timp adunarea generală trebuie să servească și de exemplu pentru comportarea omului în adunări. O adunare generală bine condusă e o minunată lecție de disciplină socială, de care se simte multă nevoie în satele noastre.

Având în vedere rolul atât de important al adunării generale o singură adunare pe an este cu totul insuficientă. Deci în loc de o adunare generală vom avea patru pe an și anume o adunare generală anuală și trei adunări generale trimestriale, ce se vor ține în lunile Aprilie, Iulie și Octombrie.

Aceste trei adunări trimestriale, împreună cu cea anuală, care se va ține în Ianuarie sau Februarie, dau posibilitate țăranilor să se sfătuiască și asupra propriilor lor nevoi în fiecare anotimp și să chibzuiască ce ar putea realiza pentru înaintarea lor culturală și economică.

Membrii vor fi toți *activi*, egali în datorii și drepturi. Categoria de membri *ajutători* se suprimă.

A fi membru *activ* trebuie să fie o mândrie pentru fiecare, mândrie ce se poate păstra numai printr'o punctuală și conștiincioasă îndeplinire a tuturor obligațiilor. Deaceea drept opoziție s'a creiat categoria de *membri pasivi*. În categoria membrilor *pasivi* trec membrii răi, cei cari nu-și îndeplinesc toate îndatoririle și n'au comportare

exemplară în adunări. Desigur că această categorie de membri va provoca nedumerire în ochii unora, dar noi n'am vrut să ocolim realitatea și aceasta ne arată că pretutindeni, în orice organizație, alături de membri activi se găsesc și membri pasivi, deși în statut nu se prevede o categorie pentru acești membri. Noi am prevăzut-o, dând și acestora posibilitatea să fie membri sau mai binezis să rămână între membri, însă fără drept de cuvânt în adunări, vot și eligibilitate. Categoria de membri pasivi e numai un loc în care întră vremelnice cel căzut în grave abateri, iar dacă dă dovadă de sinceră îndreptare poate trece din nou între membrii activi.

Cotizațiile și contribuțiile sunt variabile după posibilități și necesități. Fiecare secție sau cerc cultural își fixează cu ocazia adunării generale cotizația anuală și în general toate contribuțiile. Cotizația anuală se fracționează în rate lunare și se încasează direct de casier, iar acolo unde există de conducătorii de subsecție.

Țăranul plătește foarte bucuros contribuțiile, dar numai dacă vede el însuși un folos real în urma banului dat. Altfel e foarte refractar la orice plată. De aceea e de dorit ca cercul cultural sau secțiile componente să se străduiască ca alături de realizări strict culturale să facă și înfăptuiri practice, de folos utilitar. Acest utilitarism nu trebuie să devină nota dominantă. Aplicat însă cu măsură, cu o anumită metodă, duce la cele mai bune rezultate. Dealtfel și înfăptuirile acestea utilitariste se pot încadra perfect în categoria faptelor culturale.

Vom da spre exemplu câteva lucruri înfăptuite în comuna Dârlos.

În primele adunări ale secției femeilor desbătându-se dorințele ce le-ar avea și pe cari secția le-ar putea realiza, femeile s'au plâns că au foarte mari necazuri la nunți pomeni, botezuri, etc. cu adunarea vaselor și tacâmurilor. Se împrumută la toate vecinele și cunoscutele și totuși n'au destule, iar la restituirea lor se produc încercături și lipsuri. Spre a veni în ajutorul femeilor membre, secția respectivă a cumpărat pe rând vase și tacâmuri de tot felul pentru 150 persoane. Aceste vase și tacâmuri se împrumută numai membrilor contra unei taxe mici și astfel au scăpat de grijile de altădată.

Cu altă ocazie, după o conferință sanitară ținută pentru combaterea mortalității copiilor, femeile s'au plâns că se ivesc deseori cazuri de boală, în momentul când n'au nici un ban în casă. Fiind și o mare neîncredere pe timpul acela nu găseau nici bani de împrumut și astfel riscau să nu poată să meargă la medic în timp util sau chiar dacă ar obține o consultație gratuită să nu poată cumpăra leacurile prescrise. În urma desbaterii avute, secția a luat hotărîrea să acorde oricărei membre în caz de boală personală sau în familie un împrumut de Lei 300, din cassa secției. Împrumutul acordat se va restitui în termen de 3 luni fără nici o dobândă sau taxă. Firește împrumutul se acordă numai membrilor lipsite, cari îl solicită. În urma hotărîrii un număr însemnat de membre a recurs, constrânsă de nevoi, la acest împrumut, dar până în prezent absolut toate l-au replătit înlăuntrul termenului fixat.

Secția a angajat și un medic român din orașul Mediaș ca medic oficial al secției.

Atât secția femeilor cât și a bărbaiilor au fond de ajutor mutual pentru caz de moarte. Acest fond în afară de sumele alocate din soldul rămas la finea anului se alimentează și dintr'o contribuție specială, egală, plățibilă la fiecare caz de moarte.

O realizare interesantă a făcut secția femeilor și în privința organizării bibliotecii. Adunarea generală a secției ținută în anul curent a hotărît înființarea a 7 biblioteci, câte una la fiecare conducătoare de subsecție, pentru a fi mai accesibilă cartea pentru membre. Pentru plata cărților s'a statorit o contribuție specială obligatorie

pentru fiecare membră. Bibliotecile compuse la început din 20 cărți fiecare au și luat ființă și în fiecare lună se procură o carte nouă pentru fiecare bibliotecă. Prin această realizare cartea din biblioteca Aștrei intră cu adevărat în fiecare casă.

Secția femeilor din cadrul cercului cultural „ASTRA” din Dârlos a avut în anul 1937 un număr de 145 membre active, plăind fiecare o cotizație anuală de 34 Lei. E vrednic de remarcat faptul că la finea anului, al patrulea an de înființare a secției, n'a rămas nici un singur leu restanță, deși totalul sumelor încasate dela membre s'a urcat la 10.474 Lei, în care sumă se cuprind cotizațiile, taxele și contribuțiile speciale, încasate exclusiv dela membre, întreceri numai două sunt intelectuale, o învățătoare și o preoteasă, iar celelalte sunt țărance. Femeile sunt foarte scrupuloase în ce privește plățirea taxelor. Dealtfel aceiaș constatare am făcut-o și la bărbați.

Adunările generale respective au și statorit că orice membru care a rămas peste 3 luni în restanță, cu plata cotizațiilor contribuțiilor de orice fel, să piardă toate drepturile ce decurg din calitatea de membru, iar după 6 luni restanță să fie radiat dintre membri.

Numărul membrilor este în necontenită creștere la toate organizațiile culturale din comună.

O frumoasă realizare a făcut și cercul cultural „ASTRA” din cătunul Valea Lungă, pendinte de comuna Dârlos. Deși a luat ființă numai în Aprilie 1937 a reușit să adune până la finea anului din contribuția membrilor suma de Lei 4000. Pentru anul 1938 adunarea generală a fixat o cotizație anuală de Lei 120. Cercul și-a procurat, pentru uzul comun al membrilor, mașini de semănat grâu și porumb din cele mai moderne.

Aceste realizări utilitariste nu împiedecă deloc și desfășurarea unui program cultural în sensul restrâns al cuvântului. Dimpotrivă. Conferințele, șezătorile serbările naționale sunt foarte frecventate. La unele participarea tuturor membrilor este obligatorie.

O manifestare culturală sau națională organizată de cercul cultural impresionează prin proporțiile ei și mai ales prin ordinea ce domină. Comitetul cercului fixează programul amănunțit, iar executarea se face întocmai. Conducătorii subsecțiilor țin socoteală de prezența fiecărui membru. Totul e disciplinat și precis. Disciplina aceasta e cu atât mai temeinică cu cât e liber consimțită și e statorită chiar de către colectivitatea membrilor.

Peste tot printr'un cerc cultural organizat după principiile expuse se introduce, în locul haosului de altădată, ordine și disciplină. De exemplu înmormântările au cu totul alt aspect, decând s'a introdus organizarea pe secții și subsecții. S'au putut reglementa o mulțime de lucruri de cari nimeni nu se preocupa.

Țăranul român dorește foarte mult ordinea și exactitatea, iar dacă se găsește forma potrivită de organizare o și realizează.

O grijă deosebită se cere și în ce privește mănuirea fondurilor și administrarea tuturor lucrurilor cercului cultural. Trebuie creată o atmosferă de onestitate absolută și o manipulare rapidă și corectă. Având importante mijloace bănești și multă administrație, trebuiesc luate din bună vreme măsuri preventive pentru evitarea oricărui neajuns. Prima grijă trebuie avută la alegerea casierului. În al doilea rând un control des și inopinat trebuie asigurat în permanență. La orice instituție cu caracter economic încrederea deplină este factorul principal care poate asigura reușita. Cercul cultural având și caracter economic trebuie să țină seama în gradul cel mai înalt de acest factor psihologic al încrederii. O măsură bună este și aceea ca la casier să se păstreze cel mult o sumă maximă statorită de adunarea generală, iar plusurile să se depună la

o instituție sigură. Adunările generale trimestriale, finite tot din 3 în 3 luni, sunt un mijloc minunat pentru asigurarea bunului mers al treburilor bănești, deoarece la fiecare se face o dare de seamă a casierului, economului și al conducătorilor de subsecție, precum și a cenzorilor, așa că orice neregulă poate fi înlăturată din timp, până nu se agravează. Socoteala deasă e cel mai bun mijloc pentru prevenirea oricărui nereguli. Cercul cultural trebuie să fie un exemplu de administrație corectă și cinste desăvârșită. El va fi un mijloc de educație pentru popor în privința respectării tuturor angajamentelor. Deacea nici o abatere nu trebuie suferită.

O griji deosebită se va acorda și formei. Cercul cultural va avea neapărat un drapel. Membrii vor purta la ocazii festive insigna „Astrei”. Deschiderea și închiderea ședințelor și adunărilor să se facă totdeauna în mod solemn. La fel și primirea noilor membri să se facă cu o solemnitate deosebită, în fața adunării generale. Simbolurile și forma exterioară îngrijită au mare influență asupra poporului și nu trebuie neglijate.

Numai un cerc cultural „Astra” condus după principiile expuse, organizat structural potrivit cu realitățile sociale ale statului și cu participarea efectivă și activă a întregului popor, va fi acel „organism viu, cu putere creatoare, cari să câștige interesul tuturor pentru chestiunile și lucrările de cultură”, de care vorbește regulamentul Astrei.

Firește nu avem pretenția că realizările făcute în mod empiric la Dârlos ar fi ceva ca totul deosebit. Alți realizări și chiar altele mult mai frumoase s’au făcut și în alte locuri. Ele constituiesc însă o prețioasă indicație pentru a întrezări calea cea mai potrivită pentru viitoarea reorganizare a cercurilor culturale „Astra”.

În ce privește Dârlosul realizările ar fi avut proporții cu mult mai mari dacă n’am fi avut de luptat cu sărăcia și nevoile de felul. Am fi construit desigur și o casă națională, dacă am fi avut biserici încăpătoare și școală corespunzătoare. Neavându-le a trebuit să le edificăm pe rând, cerând sarcini deosebit de grele de la popor. Și acest popor român din Dârlos a dat fără îndoială o contribuție bănească impresionantă. Astfel școala primară de stat a costat în total 1.400.000 Lei, la cari aportul statului și județului a fost Lei 250.000, iar restul de Lei 1.150.000 a fost acoperit în întregime din contribuția, în cea mai mare parte benevolă, a poporului. Biserica ortodoxă a costat aproximativ 1.300.000 Lei, aportul statului fiind suma cu totul neînsemnată de 5.000 Lei. Biserica greco-catolică s’a clădit iarăș exclusiv din contribuția poporului. Desigur aceste cifre impresionante pot trezi iluzia că în Dârlos starea materială a poporului e bună. Adevărul este însă tocmai contrar. Starea materială a țăranilor e slabă și sunt împovărați și cu familii numeroase. Sunt însă oameni harnici și muncesc din greu. Sunt râvnitori de progres și mândrii cu bisericile și școala lor, cari au trecut și în folclorul local, căci iată ce spune un fragment de poezie populară, vorbind despre satul lor :

Foaie verde foi mărunte
Sunt feciori și fete multe
Ș’avem școală cu etaj
Și biserici ca la Blaj.

Să știe cu o caracteristică a satului românesc este imobilitatea sufletească. — Această imobilitate face atât de anevoioasă adaptarea țăranimii române la condițiile vieții moderne. Ori rostul cercului cultural „Astra” trebuie să fie schimbarea acestei structuri psihologice a țăranului.

Trebuie să tindem ca fără să jertfim nimic din zestrea bogată a tradițiilor bune, fără să alterăm specificul etnic al țărănimii, s'o facem capabilă de o deplină adaptare la ritmul vieții moderne. Altfel riscăm să rămânem în urma civilizației, ceea ce în trecerea de astăzi a popoarelor ar fi un pericol, sau riscăm ca această adaptare făcută brusc sub presiunea unor evenimente, să scoală țărănimea din organicismul ei etnic, ceea ce ar fi o pacoste.

Pentru realizarea acestei adaptări, satului românesc îi trebuie un dinamism launtric, care să-l transforme radical, să-i creeze alte condiții de viață și să-l facă accesibil la utilizarea tuturor mijloacelor pe cari știința și tehnica modernă le pun la îndemâna omului, fără ca această adaptare să-i schimbe structura sufletească intimă, fără să-i altereze moștenirea etnică bogată. Iată ceea ce va trebui să înfăptuiască „Astra” prin reorganizarea temeinică a cercurilor culturale dela sate.

La această operă mare de transformarea satului, „Astra” e chemată prin trecutul ei, prin activitatea sa prezentă și mai ales prin noua sa ideologie culturală, care o pune în serviciul totalității națiunii.

Adunarea generală dela Abrud

(10, 11 și 12 Sept.)

de I. B.

— Dacă „Astra” n'ar dărui acestui neam altceva decât sărbătorile prilejuite de adunările ei generale și toțiși ar avea dreptul la recunoștința Românilor. Cu aceste cuvinte s'a despărțit de mine, la Abrud, unul din numeroșii intelectuali care au alergat acolo din cele mai îndepărtate colțuri ale pământului românesc. Și din ochii celui care la rostii se vedea că nu sunt cuvinte de circumstanță, ci ele acopăr o stare sufletească reală și bogată; se vedea cum omul duce cu sine una din acele amintiri care nu se mai șterg nici odată.

Intr'adevăr, adunarea generală dela Abrud merita acest elogiu atât de prețios pentru spontaneitatea și sinceritatea lui. Prin cuvântările și referatele ei, prin manifestările ei festive, prin marele număr de participanți din toate clasele sociale și de pe întreg pământul românesc și, însfârșit, prin adâncul ecou pe care l-a trezit în opinia noastră publică, ea se așează pe linia marilor noastre adunări, de care se leagă nu numai o mare sărbătoare, ci și o mare inițiativă.

Acesta a fost de altfel și gândul conducătorilor Asociațiunii care, înfruntând piedici neasemănate de grele, — când ne gândim la mijloacele materiale de care dispune Astra și la locul unde s'a ținut — au ales Abrudul pentru adunarea din acest an. De vreo cinci ani încoace, Astra și-a îndreptat atențiunea spre regiunile de dincoace de Carpați, grav lovite din punct de vedere etnic. Realizările atinse cu această metodă de lucru în Banat, pe Granița de Vest, dar mai ales în Regiunea secuizată au dat conducătorilor Astei curajul să se oprească la cea mai părăsită regiune românească, la Munții Apuseni, mizeria cărora de ani de zile alarmează fără întrerupere opinia noastră publică, fără să fi dat naștere la o acțiune de reparație și refacere, la care poporul din acest ținut este îndreptățit prin imensele jertfe și fapte eroice cu care a îmbogățit istoria noastră.

Dela gând până la realizare drumul era însă anevoios. Cu o jumătate de veac înainte, Astra a ținut la Abrud o splendidă adunare generală. Atunci însă aveam în această localitate un despărțământ puternic, susținut de o mână de intelectuali vrednici și jertfitori. Munții Apuseni luaseră dealfel, la sfârșitul veacului trecut și la începutul celui de față, un avânt neobișnuit. E epoca surprinsă de Ion Agârbiceanu în romanul de mare amploare epică *Arhangeli*. Epocă de belșug și risipă, de îmbogățiri repezi și chefuri răsunătoare. Cine știa în vremea aceea să-și primească oaspeții atât de împărătește ca Abrudul? Odată cu războiul, Munții au intrat însă într'un lung declin, pe care Unirea nu l-a putut stăvilii. Vechii stâlpii ai Aștrei au coborât și ei în mormânt, unul câte unul. În anii din urmă Asociațiunea rămăsese acolo doar o amintire.

Sub cenușa acestei amintiri jarul era însă viu. A fost deajuns ca Astra să-l roscolească, pentruca flacăra să se aprindă din nou. Cu toate că hotărîrea de a țineca adunarea generală la Abrud a fost luată destul de târziu, când a fost vorba de a face o primire demnă Aștrei, intelectualii Abrudului și-au oferit serviciile într'o admirabilă solidaritate. Subt președinția d-ului *I. Micu*, directorul gimnaziului de aci, despărțământul a fost refăcut. Alături de Abruzzeni au sărit pentru a le da ajutorul ceilalți „Munteni”, mai ales Zlatna, unde Asociațiunea luase în ultimii ani o dezvoltare atât de promițătoare. Cu această largă colaborare, cu sprijinul material și moral al oficialității, adunarea dela Abrud a putut fi astfel ridicată la înălțimea marilor noastre manifestări.

Vom însemna în cele ce urmează momentele ei mai importante :

Preziua adunărilor Aștrei era rezervată altădată primirii Comitetului Central, a delegațiilor din despărțăminte și acelei tradiționale „seri de cunoștință” la care intelectualii risipiți pe întreaga întindere a Ardealului și a Banatului se revedeau, își spuneau păsurile, își apropiau inimile, încălzindu-le la focul acelorasi nădejdi. Acest caracter intim al ajunului adunării generale a fost păstrat. De Sâmbătă 10 Septemvrie, Abrudul și-a deschis larg brațele, pentru a primi și a ospăta. Încă înainte de masă oaspeții au început să curgă, dinspre Cămpeni, Dealul-Mare și Brad, cu trenul, cu mașini și autobuse, cu căruțe și călări. Porți de triumf așteptau la cele trei intrări ale pieței. Orașul acesta atât de liniștit în celelalte zile ale anului, a început să forfote de lume. Biroul de informații și incartiruire, pus subt conducerea d-ului *I. Micu*, preș. desp. era asaltat de cereri. Mâni prietenești se strângeau, bucuroase de revedere într'un loc atât de încărcat de amintiri istorice. Orașul cu mândrele lui coline împrejmuitoare, strălucea în bătaia razelor de soare. Era una din acele neuitate zile de început de toamnă, cu soare blând, care îndeamnă la pace și fraternizare. „Tradiționala seară de cunoștință” a continuat până târziu cecece ziua incepuese subt atât de bune auspicii.

Dar de vreo câțiva ani incoace preziaua adunării nu este numai atât. Din programul ei face parte și ședința președinților de despărțăminte, unde se citesc comunicări documentate asupra activității pe teren și a metodelor de lucru ale Aștrei, dar mai ales în legătură cu momentul și locul unde se ține adunarea. De astădată aceste comunicări erau așteptate cu un deosebit interes, nu numai de localnici, ci de toți delegații despărțămintelor și de distinșii oaspeți, între care la loc de frunte trebuie să așezăm pe însuși președintele Academiei Române, d. prof. *C. Rădulescu-Motru*. Ele au fost grupate, toate, în jurul problemei Munților Apuseni, atacând aspectele ei cele mai importante. Astfel d. *Ioan Popa* (Zlatna) a vorbit despre „Problema minieră”, d. prof. *Safta* dela Academia Agricolă din Cluj despre „Problema economică”, dd. *dr. P. Rămneanșu* și *M. Beniuc* (Cluj) despre „Capitalul om”, iar d. *I. Micu* (Abrud) despre „Problema școlară”. Luând proporțiile unor adevărate studii, comunicările acestea n'au putut fi citite în întregime. Sperăm însă ca încurând să le dăm

publicității. O discuție femeinică asupra lor numai atunci se va putea face. Ne mărginim să spunem de astădată că ele sunt rodul unor cercetări vaste și de lungă durată la fața locului, făcute fără nici o prejudecată, doar cu dorința fierbinte de a pătrunde în inima realităților și de a fi folositori oamenilor care sufăr în văile și pe plaiurile acestor Munți istorici. În tot cazul, ele vor oferi un material prețios pentru acel plan de ridicare a Moșilor, la care Astra s'a gândit din primul rând atunci când și-a îndreptat privirea spre Munții Apuseni.

Duminecă, în ziua adunării, numărul oaspeților a început să crească considerabil. Curgeau pe îngustele străzi ale orașului mai ales Moșii, în haine de sărbătoare, făcându-ne să ne gândim la năvala lor din zile de răsmeriță, când, în locul fulnicelor și drapelurilor de acum, purtau coase și sulji. Am simțit pe aproape și umbra marilor căpitani Horia și Iancu, bucurându-se după moarte de ceea ce n'au avut parte în viață...

Cele două biserici românești ale Abrudului abia mai puteau cuprinde credincioșii, care au venit să-și plece genunchii în fața Domnului. P. S. S. Episcopul Colan, la biserica ortodoxă și P. S. S. Episcopul Hossu, la biserica unită, încunjuțați de un mare număr de preoți, au dat serviciilor divine o meritată strălucire festivă. Amândoi au comentat, cu înțelepțiunea Evangheliilor, sensul adânc al acestei sărbători românești. A urmat apoi, în sala dela „Defunata“, original decorată cu mușchiu verde, cu doniți, ciubare și fulnice, ședința inaugurală. Cel dintâiu cuvânt pe care d. Președinte al Astrei *Dr. Iuliu Moldovan* la rostit în fața acestei săli sărbătorești, a fost închinat Augustei noaste defuncte, Regina Maria, simbol al datoriei împlinite până la sfârșit pentru mărirea patriei. După câteva clipe de smerită reculegere, adunarea a putut apoi să asculte discursul prezidial, pe care îl reproducem în fruntea acestui număr. Nu e în căderea noastră să apreciem acest discurs. Ne mulțumim să spunem că l-am simțit izvorât din însăși firea românismului ardelean, românism cu care nici o instituție nu s'a indentificat atât de mult ca Astra. El venea să delimiteze anumite concepte în jurul cărora au plutit în anii de după Unire multă ignoranță și foarte multă reacredință; și mai venea să aducă reabilitarea morală a Moșilor, dreptul lor la o viață mai omenească în Munții pe care sângele lor l-a stropit din belșug. P. S. S. Episcopul Colan, Ministrul Cultelor, a adus apoi salutul Bisericii Ortodoxe și al Guvernului, găsind cuvinte de măgulitoare apreciere pentru activitatea Astrei. P. S. S. Episcopul Hossu a adus omagiul Bisericii Unite, subliniind rostul sufletului în mărirea neamurilor, suflet pe care Astra l-a servit cu credință. În numele Ligii Culturale am avut de astădată norocul să ascultăm însuși cuvântul Președintelui ei, d. prof. *Nicolae Iorga*, Consilier Regal, a cărui prezență a contribuit în mare măsură la prestigiul acestei adunări. Dsa. a evocat în cuvinte de foc „ceasul greu al lumii“, în fața căruia trebuie să fim „o singură nebiruită voință“. Evenimentele care au urmat, și care sunt în curs încă, ne-au arătat cât de tragic este acest ceas. Privită subț unghiul lor, cuvântarea d-lui Iorga are un înțeles profetic. D. prof. *C. Rădulescu-Motru* a adus omagiul Academiei Române; d. *general Savu*, salutul Ministrului Apărării Naționale; d. *S. Șoimescu*, salutul Ministrului Instrucțiunii; d. *Comandor Manolescu* a vorbit în numele Ministerului Aerului; d. *Insp. Gen. Dr. Stoichiță* în numele Ministrului Sănătății; d. prof. *Hafteganu* în numele Universității din Cluj; d. *Adrian Maniu* în numele Fundațiilor Regale; d. *gen. Amza* în numele Societății de Radiodifuziune; d. prof. *Bogdan Ionescu* în numele Ateneului Român; d. *D. Iacobescu* în numele Asociației Generale a Învățătorilor; d-na *Dr. Căliman* în numele Federației Asociațiilor Femenine; d-na *Borza* în numele Reuniunii Femellor Române din Abrud; d. prof.

Angelescu în numele Străzii Țării; d. *Dragoș Vrânceanu* în numele Societății pentru cultură din Bucovina; d. col. *Marcel Ionescu*, Prefectul jud. Alba, în numele județului; d. căp. *Cristea* în numele orașului Abrud, al cărui primar este, și, în sfârșit, d. *I. Micu* în numele despărțământului Abrud. Tuturora le-a mulțumit d. Dr. *Iuliu Moldovan*, Președintele Astrei.

După ce au fost alese cele cinci comisiuni, care să examineze raportul general și să pregătească lucrările ședinței de Luni, ședința inaugurală a luat sfârșit. A urmat un banchet, la care d. Președinte al Astrei a închinat pentru M. S. Regele.

La măreția adunărilor Astrei n'a contribuit însă nici odată numai intelectualii, ci și poporul. Dacă la aceste adunări vin oaspeți din depărtări mari, o fac aceasta nu numai pentru a asculta admirabile discursuri și a întâlni prieteni, ci pentru a vedea o parte din acest neam de țărani, atât de bogat în manifestări, atât de încărcat de comori, încât oricând poate aduce o surpriză chiar și celui mai bun cunoscător al lui. Surpriza cea mare o constituie însă la adunările din urmă ale Astrei „Șoimii Carpaților”. A lor a fost partea leului și în spectacolul popular dela Abrud.

Acest spectacol a început la orele 17, afară din oraș, într'un superb cadru natural. Două tribune au fost construite lângă șoseaua națională, în fața unei poiene proaspăt cosită. De toate părțile: munții cu plaiuri și păduri, care strălucesc în bătaia soarelui. În sunetele muzicii militare, se apropie dinspre Dealul Mare cortejiul etnografic. În fruntea lui este d. *Ion Micu*, președintele despărțământului, călare pe un cal alb. D-asa a organizat acest cortejiu, în care sunt reprezentate, prin cără alegorice ingenios construite, industriile și îndeletnicirile de frunte ale regiunii: Industria minieră în mica și marea exploatare, industria lemnului, agricultura. Moși și Moațe din satele din jur urmează aceste care, conduși de preoți și învățători. Se remarcă îndeosebi Buciumanii în frumoasele lor costume, urme ale unei splendori trecute. Mai mult decât la aceste costume, privirile noastre îndurerate s'au oprit însă la fețele supte de muncă și mizerie, bărbați și femei, bătrâni și copii, al căror număr era destul de mare în acest cortejiu. Trecerea lor am simțit-o cu toții ca pe o aspră mustrare.

Cortejiul a fost urmat de demonstrația Șoimilor. Pe poiana din fata tribunelor s'au înșiruit într'o ordine exemplară, 500 de flăcăi și fete, veniți la Abrud în cea mai mare parte din jurul Zlatnei, de pe Valea Amlașului și a Ampoiului. Bărbații aveau sulife cu stegule în vârf, iar femeile tulnice. Toți erau îmbrăcați în costumele naționale ale Moșilor, în care albul și negrul se imbină într'o armonie sobră, dând o impresie vie de forță și simplitate. Au fost executate la început exerciții de ansamblu cu tulnicele și sulifele, simbolizând „Chemarea Munților” și „Atacul”. Au urmat apoi dansurile — cele mai autentice dansuri ale locului — „Țarina” și „Învărtita”. Cele dintâiu au decurs într'o ordine impresionantă, iar cele din urmă cu o degajare și o voie bună pe care numai țărăniile o pot da dansurilor noastre naționale. Munții au resunat de chemările tulnicelor și de chiotele flăcăilor. În cuvintele pe care le-a adresat Șoimilor cu acest prilej, Tribunalul lor, d. dr. *Iuliu Hațieganu*, schițează sensul acestei mișcări de forță, disciplină și conștiință, în folosul neamului. Exercițiile au fost conduse de d. dr. *Onoriu Chejbanu*, care a străbătut de mai multe ori, însoțit de d. *Cmeciu*, satele din Munți, pentru a pregăti această sărbătoare unică. Ea n'ar fi putut avea însă loc fără de munca anevoioasă de ani de zile a d-ului *Ioan Popa*, Prefectul Șoimilor din Munții Apuseni, care a făcut să încolțească ideea în această regiune și a urmărit creșterea ei zi de zi, cu o stăruință și cu jertfe, pe care numai aceia care cunosc deaproape împrejurările de aici o pot aprecia cum se cuvine. Spectacolul dela Abrud a fost un strălucit examen al calităților d-sale de organizator.

La orele 19 d. prof. *Nicolae Iorga* a rostit în cadrele ședinței festive a Secțiunilor Literare și Științifice, în fața unei săli arhipline, o conferință cu titlul „Irederismul istoric maghiar față de România”. Cu verve dânsale ineputabilă a demascat atacurile filologilor și istoricilor maghiari (Domanovski, Tremblay, Tamas, etc.), care încearcă cu intenții revisioniste să răstoarne continuitatea noastră în Dacia, împotriva bunului simț și a logicii istorice.

Seara a avut loc un concert în sala „Detunată”, dat de corurile din Abrud și Abrud-Sat (condus de d. prof. C. Hagea), Bistra (condus de d. inv. dir. I. Coroiu), Brad (condus de d. prof. Pârvu), Șard și Zlatna (condus de pr. M. Fodoreanu). În bucățile executate numele lui Iancu și Horia reveneau mereu. Ne gândeam ascultându-le, cât de bogate sunt miturile acestor doi eroi, cât nu se poate broda încă pe motivul vieții și faptelor săvârșite de ei.

Concertul a fost precedat de o conferință a d-lui prof. *Ion Chinezu* (Cluj) despre Octavian Goga. Astra era datoare cu acest omagiu, fostului ei secretar literar și membru în comitetul central a cărui moarte a îndoliat un neam întreg, Opera lui, prin care Ardealul românesc s'a înscris în eternitate, a fost situată de conferențiar în cadrul istoric al vremii, caracterizată apoi cu pătrundere și subtilitate.

După serată a urmat dans. Printre intelectuali s'au amestecat de asădată numeroși țărani. Tineretul a fost în cea mai mare parte îmbrăcat în costume naționale. Dansurile românești au fost preferate; ele au finit sufletul petrecerii până în zorii zilei.

A doua zi, Luni, la orele 10, a avut loc, în sala Primăriei, a II-a ședință a adunării generale, prezidată de d. dr. *Iuliu Moldovan*. D. prof. *Șt. Manciu* a dat citire raportului Comisiunii pentru examinarea raportului general, aducând elogiul Astei pentru activitatea desfășurată în anul trecut; d. avocat *Cioara* a citit raportul Comisiunii pentru examinarea propunerilor intrate în termen, iar d. *Laurențiu Moldovan* raportul comitetului de cenzori. La propunerea părintelui protopop *Simu* au fost aleși următorii membri noi în Comitetul Central: *Dr. D. Stăniloae*, Rectorul Academiei Teologice din Sibiu, Canonicii *Dr. Victor Macaveiu*, vicar metropolitan, *Gh. Dănilă* și prof. *Ștefan Manciu* din Blaj. Adunarea, a aprobat în unanimitate rapoartele, dând descărcare comitetului pentru întreaga gestiune. Ea a autorizat Comitetul Central să-și continue munca, colaborând cu orice instituție și la orice program cultural cu dragă inimă, păstrând însă autonomia Astei, statutele și tradiția ei.

S'au făcut apoi propuneri pentru locul unde se va ține viitoarea adunare generală. D. dr. *Aurel Gociman* a propus Clujul, părintele protopop *Rusan* a propus Odorheul. S'a decis să se lase în seama Comitetului Central dreptul de a alege locul cel mai potrivit cu interesele și programul Asociațiunii.

D. Președinte dr. *Iuliu Moldovan* a mulțumit apoi tuturor celor ce și-au dat contribuția la succesul adunării: Guvernului Țării pentru importantul ajutor material, conducerii orașului Abrud și cetățenilor lui pentru găzduire, d-lui *I. Micu*, preș. desp. pentru felul cum s'a achitat într'un timp atât de scurt de greaua însărcinare care i-a fost încredințată, d-lui *I. Popa*, pentru munca depusă în organizarea Șoimilor și, în fine, presei, care a fost, ca nici odată, sprijinitoarea caldă și înțelegătoare a năzuințelor Astei.

Acțiunea Italiei pentru apărarea rasei.

Sub egida Ministerului Culturii populare, un număr de specialiști a fixat programul și poziția Fascismului cu privire la acțiunea de purificare a rasei în următoarele 10 teze, publicate în noua revistă „*La Difesa della Razza*” de sub direcția lui Telesio Interlandi și pe cari le redăm în rezumat :

1. *Există rase umane diferite* nu ca o abstracțiune a minții noastre, ci ca fenomene reale, materiale, perceptibile cu simțurile noastre. Caracterele lor fizice și psihice se transmit prin ereditate.

2. *Există rase mari și rase mici.* Pe lângă grupele mai mari de rase, există și grupe sistematice mai mici, individualizate printr'un număr de caractere comune. Aceste grupe constituie adevăratele rase, de o realitate biologică evidentă.

3. *Conceptul de rasă e un concept pur biologic.* La baza diferenței dintre popor și națiune stau diferențele de rasă. Italienii diferă de francezi, germani, turci, greci, etc. nu prin limba și istoria diferită, ci prin constituția lor rasială deosebită.

4. *Poporul italian actual e de origine ariană și civilizația lui e ariană.* Această populație cu civilizație ariană, locuiește de milenii în peninsula, iar din civilizația popoarelor pre-aeriene au rămas puține urme.

5. *Desvoltarea raselor în cursul preistoriei este o legendă.* După invazia longobarzilor n'au mai fost altele cari să influențeze sensibil fizionomia rasială a națiunii. Compoziția rasială de azi este aceeași ca acum un mileniu.

6. *Există o rasă italiană pură.* Enunțarea departe de a fi o confuzie între conceptul biologic de rasă și conceptul istorico-limbistic de popor și națiune, exprimă dimpotrivă înrudirea de sânge a italienilor de azi cu cei cari populează Italia de milenii. Această antică puritate a sângelui italian este cel mai mare titlu de noblete al națiunii italiene.

7. *E timpul ca Italienii să se proclame pe față rasiști.* Intreaga operă realizată în Italia este în fond rasism. Rasismul italian trebuie să fie pur biologic, nu filosofic și religios, de esență italiană și în sens nordic — arian. Asta nu în înțelesul identității italienilor cu scandinavii, ci în sensul unei rase europene, complet deosebită de rasele extra-europene.

8. *Este necesar să se facă o netedă distincție între mediteranii europeni (occidentali) de o parte și orientali sau africani de altă parte.* Sunt periculoase teoriile cari susțin că unele popoare europene ar fi de origine africană sau că rasa mediterană ar fi de origine africană sau că rasa mediterană ar fi de origine comună cu populațiunile semite și hamite. Ar fi să se stabilească relațiuni de simpatie ideologică absolut inadmisibile.

9. *Evreii nu aparțin rasei italiene.* Semiții aciuși pe pământul sacru al patriei în cursul secolelor n'au rămas pe el îndeoaște. Nici arabii n'au lăsat urme în Sicilia, procesul asimilării fiind totdeauna foarte rapid. Evreii reprezintă unica populație, care nu s'a asimilat niciodată în Italia, pentrucă e constituită din elemente rasiale ne-europene, absolut diferite de acelea din cari provin italienii.

10. *Caracterele fizice și psihologice pur europene ale italienilor nu trebuie alterate în niciun mod.* Amestecul e admisibil numai înăuntrul raselor europene. Nu-i vorba de hibridare în acest caz, dat fiind că ele aparțin unui corp comun, diferă numai prin unele caractere, ele fiind egale prin multe altele. Caracterul pur

european al italienilor este schimbat prin încrucișarea cu orice altă rasă extra-europeană aparținând unei civilizații ce diferă de civilizația milenară a arienilor.

Printre cei 10 membri ai comisiei științifice alcătuită din specialiști — jumătate profesori universitari, jumătate asistenți — se numără cercetători ca Cipriani și Pende. Regimul și-a însușit programul formulat de comisiunea științifică, a proclamat urgența problemei, i-a înțeles „necesitatea irevocabilă și vasta ei însemnătate”.

Directorul acestei reviste semi-oficioase, Telesio Interlandi este unul din cei mai mari ațsemși italieni. Cu toate acestea revista are o ținută obiectivă, științifică. Cu drept cuvânt se pune accentul pe origina ariană a italienilor. Ambele tipuri de italieni — fie acei înalți blonzi, cu ochii albaștri, fie cei scunzi și bruni — sunt deopotrivă de caracteristice rasei italiene.

Pentru o mai eficientă coordonare a activității în cele două direcții, cantitativă și calitativă a populației italiene s'a lărgit cadrul vechiului „Oficiu demografic” din Ministerul de Interne devenind „Diviziunea pentru Demografie și Rasă”, pusă sub conducerea unui director general.

În corpul revistei menționate se precizează politica rasială a regimului fascist dela început. În baza acestor date și a altora mai vechi amintim pe scurt măsurile rasiste ale guvernului italian. Prin legea din 19 Aprilie 1937, se statornicește că: cetățeanul italian care ar întreține relații matrimoniale sau asemănătoare cu streinul aparținând vreunui popor din Africa orientală sau cu vreun supus asemănător va fi pedepsit cu închisoare dela 1 la 15 ani. Albilor de orice naționalitate li s'a interzis frecventarea localurilor conduse de indigeni în Abisiania.

După indigenii din colonii vin evreii. Mai înainte recensământul lăsa evreilor libertatea de a-și declara orice confesiune. La 22 August a. c., s'a organizat un recensământ cu scopul de a preciza numărul evreilor și descendența lor etnică, indiferent de confesiunea lor. — Cu începere dela 1 Septembrie a. c. se retrage îngăduința de a locui în țară tuturor evreilor veniți în Italia sau în colonii după 1 Ianuarie 1919. În termen de 6 luni aceștia vor părăsi Italia sau vor fi expulzați, fără a se lua în considerare, confesiunea lor. — Potrivit, cu hotărârea unui consiliu de miniștri italian recent vor fi îndepărtați toți evreii din universități: studenți și profesori. Din 1800 de profesori universitari titulari 400 (22%) sunt evrei. — Restricțiunile nu vor lovi pe evreii cari au adus serviciul țării și regimului. În această situație excepțională sunt 3522 de familii dintr'un total de peste 15000.

Publicistica italiană justifică urgența acțiunii și indică măsurile mai vechi ale Statelor Unite prin cari acestea căutată să-și apere rasa, fie prin legea privitoare la negri sau prin comprimarea imigrațiunilor popoarelor de altă rasă decât cea anglo-saxonă, fie prin justiția linșărei.

Învinuirea că rasismul italian este o imitație a altor state e fără temei — cum se apără regimul. Mussolini spunea încă din 1920, într'un discurs ținut înainte de a prelua puterea, că „fascismul este preocupat de problema rasei, cu care se scrie istoria”. Iar dacă n'a așezat-o mai devreme în cadrele ei firești, este pentru că el a așteptat momentul oportun.

1. Cronica eugenică.

* **Premiu eugenic.** Societatea neerlandeză de eugenie a anunțat creșterea unui premiu în valoare de 150 Gulden pentru o lucrare cu titlul: „Insemnățile căsătoriilor consanghine pentru urmași”: Lucrările se trimit până la 1 Ianuarie 1939 și pot fi în limbile: germană, franceză, engleză și neerlandeză.

* **Invățământul eugenic.** În programa analitică a claselor superioare din școlile rurale pentru femei s'a introdus igiena eredității și igiena rasei ca parte esențială.

* **Rasismul Statelor Unite.** Die 10 milioane de șomeri în U. S. A., 2 milioane sunt negri. Senatorul Bilbo a propus ca 2 milioane de negri să fie coloniizați în statul negru Liberia (Africa).

* **Intensificarea propagandei eugenice în U. S. A.** New History Society a instituit un premiu cu subiectul: Cum pot fi utilizate valorile sociale și culturale ale minorităților rasiale și culturale din Statele-Unite și cum pot fi ele puse la unison cu cultura țării?

2. Instituții eugenice noi.

* În clinica psihiatrică din Basel s'a organizat o secție pentru cercetări ereditare.

* La Institutul Antropologic al Universității din Bologna s'a înființat un birou internațional pentru prelucrarea datelor antropologice.

* La o ședință a secțiunii eugenice a Consiliului sanitar de stat polonez, s'a hotărât înființarea unui *Institut Eugenic* și subvenționarea lucrărilor eugenice cu mijloace mai importante.

* Oficiul rasial din Suabia a înființat o „Instituție de cercetări a șvabilor din străinătate”. Scopul: cercetarea științifică a șvabilor emigrați în străinătate.

* La 5 Februarie a. c. s'a ținut în Posen al 13 Congres anual al Societății polone de Antropologie sub prezidenția Profesorului A. Wrzosek.

3. Congrese.

* Între 7-13 August 1938 s'a ținut cel de al V-lea Congres internațional al Citologilor. Între alte probleme s'a discutat „structura cromosomilor” și „mecanismul mitozei”.

* Societatea italiană pentru genetică și eugenie și-a ținut congresul în Septembrie a. c., în Bologna cu prilejul serbărilor jubiliare ale Universității, care este cea mai veche din lume și care a împlinit 850 de ani de existență.

* **Congresul internațional de eugenie** (al popoarelor latine) se va ține la București la 1 Octombrie 1939.

4. Decese.

* La 11 August a. c., a murit în etate de 47 de ani Johannes Lange Profesor de Psihiatrie la Universitatea din Breslau. Acest distins savant devenit cunoscut mai ales prin cercetările lui în domeniul eredo-psihiatriei (*Verbrechen als Schicksal*, 1929, *Psihopatia și Eugenia* 1934). *ZfR.* 8. Bd. p. 222.

* În Iunie a. c. a murit în America savantul Madison Grant, autorul cărților cunoscute: „Amurgul marelui rase” și „Cucerirea unui continent”.

I. Făcăoaru